

MASTEROPPGAVE

Emnekode: NOR5006

Navn: Mari Tidemann

En økokritisk thriller:

Hvordan blir miljø- og klimakrisen fremstilt i en spenningsroman for ungdom?

Dato: 15.05.2023

Totalt antall sider: 49

Forord

Da var jeg endelig ved måls ende. Å skrive denne oppgaven har vært en svært lærerik prosess. Jeg har lært å kjenne på nye sider ved meg selv når det kommer til frustrasjon, motgang og mestring. Etter tunge faser i prosessen kommer det et glimt av lys som etter hvert utvikler seg til å bli en stor solskinnsdag. Dette er en viktig livslærdom som en kan ha utnytte av på alle områder i livet. Jeg har lært utrolig mye gjennom de utallige forskningsartiklene jeg har lest og studert, noe som har følt meningsfullt både for meg her og nå, og for mitt fremtidige arbeid som norsklærer.

Jeg vil takke begge veilederne mine, Ronny Spaans og Julie Sandberg Kleiva, for at dere har bidratt til at arbeidet har vært en lærerik prosess. Ronny har fra første stund på lærerutdanningen vært en inspirasjon og motivator til norskfagets potensial om en bærekraftig litteraturundervisning. Gjennom dine forelesninger inspirerte du meg til å skrive denne masteroppgaven. Ronny og Julie, takk for gode, konstruktive tilbakemeldinger, litteraturtips og oppfølging under masterskrivingen.

Videre vil jeg takke mine tre kjæreste barn, Lucas, Joakim og Kine, for at dere har holdt ut med en mamma som til tider har vært frustrert og fortvilt. Spesielt takk til eldste gutten Lucas som har stilt opp som barnevakt og underholder for lillesøster slik at jeg har fått arbeidsro. Mamma og pappa, takk for støtte, varme og gode råd. Dere har stilt opp med hjemmekontor, matservering, korrekturlesing på utallige antall oppgaver, og tatt dere tid til å reflektere og diskutere med meg gjennom 5 år på lærerutdanningen.

Til sutt vil jeg takke Per – Ove for at du har vært så oppmuntrende og tålmodig i mine tunge stunder. Du har stilt deg disponibel som «punching bag» i mine frustrerte øyeblikk, og lyst opp de tunge dagene med motiverende ord og gøyale påfunn.

Jeg er evig takknemlig for alle rundt meg som har bidratt til at jeg er der jeg er i dag, og kan med stort smil endelig si «Jeg er ferdigutdannet som lærer».

Sammendrag

I dette forskningsprosjektet har jeg undersøkt hvordan miljø- og klimakrisen blir fremstilt i en spenningsroman for ungdom. Jeg har også utforske hvilket potensial romanen har for ungdom, og hvordan den kan bidra til å innlemme alvorlige temaer som dystopi og klimakrise. Min analyse av romanen vil ta utgangspunkt i nærlesing- og økokritisk metode med en hermeneutisk tilnærming. Jeg har også tatt med teorier fra økokritikk, sjangerbeskrivelser og litteraturredidaktikk i et bærekraftig perspektiv. Jeg ønsket blant annet å undersøke hvilke fordeler skjønnlitteratur kan gi for å bidra til en bevisstgjørelse av dagens miljø- og klimautfordringer, og hvordan dette kan påvirke elevene til å bli gode økoborgere.

Romanen jeg har valgt er *En himmel full av skyer*, en barne- og ungdomsbok skrevet av Arne Svingen. Boken presenterer klimakrisen i et samtidsrealistisk perspektiv, og hvordan hovedpersonene møter og håndterer den for å få frem viktigheten om at handling må til for å redde planeten vår. Boken har et helhetlig bærekraftig perspektiv som setter klimaproblemer i sammenheng med andre globale utfordringer. Den viser i stor grad hvilke små miljøvennlige tiltak som egner seg til å bli innlemmet i hverdagen vår. Boken har en åpen slutt og det kommer tydelig frem at det haster med å bekjempe klimaendringene. Det blir gjort et poeng som tydelig viser at barn og unge kan påvirke denne utviklingen. Romanen har unge mennesker som de viktigste banebryterne for klimatiltak, og som eksperter på klimaproblemer. Videre tar romanen til ordet for politisk aktivisme og peker på norsk klimapolitikk som altfor ineffektiv.

Abstract

In this research project, have I investigated how the environmental and climate crisis is portrayed in a novel for youths. I have also explored the potential of the novel for youths and how it can help incorporate serious themes such as dystopian elements and the climate crisis. My analysis of the novel is based on close reading and ecocritical methods with a hermeneutic approach. I have used theories from ecocriticism, genre descriptions and literature didactics in a sustainable perspective. Among other things, I have investigated how fiction can contribute to an awareness of today's environmental and climate challenges, and how this can influence students to become eco-citizens.

The novel I have chosen is *A Sky Full of Clouds*, a children's and young adult (youth novel/book) book written by Arne Svingen. The book presents the climate crisis from a contemporary realist perspective, and how they meet and deal with it to highlight the importance that action is needed to save our planet. The book has a holistic sustainability perspective that puts climate problems in the context of other global challenges. My reading shows how small environmentally friendly measures are suitable to be incorporated into our everyday lives. It is urgent to fight the climate crisis. The novel features young people as the groundbreakers for climate action, and as experts on climate issues. The novel has an open ending and points out how youths can help change the climate crisis. Furthermore, the novel takes to the word for political activism and points to Norwegian climate policy as far too ineffective.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
SAMMENDRAG	2
ABSTRACT	3
1.0 INNLEDNING	5
<i>1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV PROBLEMSTILLING</i>	5
<i>1.2 VALG AV MATERIALE</i>	6
<i>1.3 TIDLIGERE FORSKNING</i>	7
2.0 TEORI OG METODE	8
<i>2.1 ØKOKRITIKK I LITTERATUR</i>	8
<i>2.2 UNGDOMSLITTERATUR</i>	10
2.2.1 <i>Dystopi som sjanger</i>	11
2.2.2 <i>Spenningsroman og krim/dektektivsjangeren</i>	13
2.2.3 <i>Samtidsrealisme</i>	14
<i>2.3 LITTERATURDIDAKTIK</i>	15
<i>2.3 FORSKNINGSDESIGN OG METODE</i>	17
2.2.3 <i>Kvalitativ metode</i>	17
2.3.4 <i>Hermeneutisk fortolkning</i>	18
2.2.5 <i>Nærlesing og økokritisk metode</i>	18
3.0 ANALYSE AV EN HIMMEL FULL AV SKYER	20
<i>3.1 ARNE SVINGEN</i>	21
<i>3.2 BOKANMELDELSER</i>	21
<i>3.3 HANDLINGSREFERAT</i>	22
<i>3.4 SJANGER</i>	23
<i>3.5 PARATEKSTER</i>	26
3.5.1 <i>Omslagillustrasjon</i>	27
<i>3.6 OPPBYGGING</i>	29
<i>3.7 PERSONKARAKTERISTIKK</i>	32
<i>3.8 HOVEDKARAKTERER</i>	32
3.8.1 <i>Andre sentrale barnekarakterer</i>	34
3.8.2 <i>Voksenkarakterer</i>	35
<i>3.9 BESKRIVELSER AV MILJØET</i>	38
3.9.1. <i>Symbolbruk knyttet til skyene</i>	40
<i>3.10 ROMANENS TEMA OG BUDSKAP</i>	41
4.0 ØKOKRITISK DRØFTING AV KLIMAFREMSTILLING	41
5.0 KONKLUSJON	44
LITTERATURLISTE	46

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Bærekraftig utvikling er ett av de tre tverrfaglige temaene i den nye læreplan LK20, og er derfor også blitt en stor del av norskfaget (Kunnskapsdepartementet, 2017). I fagfornyelsen i norsk skole ser vi at identitetsutvikling, dannelse, kommunikasjon og kulturell forståelse står sentralt. I norskfaget handler det i stor grad om at gjennom et mangfoldig arbeid med språk og tekst, skal norskfaget være med på å styrke elevenes evne til kritisk tenking. De skal også samtidig ruste dem til å delta i samfunnet gjennom en utforskende og kritisk tilnærming til språk og tekst (Kunnskapsdepartementet, 2019). I kompetansemålene for norsk etter 10.trinn står det blant annet at elevene skal kunne «utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon» og at elevene skal kunne «gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer» (Kunnskapsdepartementet, 2019). I hovedsak kan en si at norskfaget skal bidra til å bevisstgjøre elevene og ruste dem til å handle og påvirke samfunnet gjennom språk (Kunnskapsdepartementet, 2019).

I norskfaget er tekst en samling av ord og setninger som er føyd sammen til en helhet, mens litteratur er skriftlig kunst som har estetisk verdi og ofte en dypere mening (Svennevig, 2021). I denne masteroppgaven ønsker jeg å ha fokus på hvordan norskfaget kan bidra til ei bærekraftig litteraturundervisning gjennom bruk av litteratur. Jeg vil også se på hvordan en lærer kan bruke litteratur i undervisningen som er med på å skape diskusjon og undring slik at elevene kan få kunnskap om de aktuelle klimautfordringene som verden står ovenfor i dag. Jeg har ambisjon om å tette et hull i den eksisterende forskningen og å vende min generelle interesse for litteratur mot aktuell litteratur som kan gi andre ny og utvidet innsikt fra et bærekraftig perspektiv. Basert på erfaring fra undervisning i norsk skole, vil jeg påstå at den faglige identifikasjonen med motivasjonen for norskfaget, og særlig norsk litteratur, er spesielt lav på ungdomstrinnet. I min masteroppgave tenker jeg derfor å forsøke å belyse litteraturens potensial. Ved å analysere den realistiske spenningsromanen, *En himmel full av skyer* av Arne Svingen, vil jeg undersøke hvordan litteratur kan bidra til å nå målene for det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling i norsk, slik de er formulert i den nye læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Jeg vil belyse det ved bruk av teori og drøfting hvordan miljø og klimakrisen blir fremstilt i en realistisk spenningsroman for ungdom. Gjennom dette vil jeg vise at norsk litteratur har et potensial på ungdomstrinnet.

Jeg ønsker å skrive om bærekraftig litteraturundervisning fordi dagens klimapolitikk engasjerer meg. Jeg ønsker å belyse hvordan en lærer kan drive en litteraturundervisning som både er bærekraftig, men også interessant for ungdom da klimapolitikken i dag engasjerer mange ungdommer. Å møte ungdom på deres interesseområder tenker jeg er elementært slik at de får et best mulig læringsutbytte. Siden bærekraft et blitt en av de tre tverrfaglige temaene, anser jeg litteratur som en viktig del av norskfaget. Jeg ønsker derfor å se på hvilke potensial som ligger i å bruke en roman i undervisning knyttet til bærekraft. Formålet mitt med denne studien er å være med på å utforske hvordan norskfaget kan bidra til å danne lesere som klimabevisste økoborgere i en litterær analyse. I dette arbeidet har jeg valgt en realistisk spenningsroman, en sjanger som særlig er knyttet til gutter og som mange assosierer med action og underholdning. Jeg vil i masteroppgaven min undersøke hvordan en roman innen denne sjanger kan brukes til et alvorlig tema som miljøbevissthet.

1.2 Valg av materiale

I forskningsprosjekt mitt vil jeg ta i bruk en roman for å belyse forskningsspørsmålet mitt. Roman er fiksjon og en fortellende prosa om omdiktede hendelser, men den kan likevel ha rot i virkeligheten. En roman er en lang prosafortelling om oppdiktede hendelser og sjangeren hører hjemme i skjønnlitteraturen (Selboe, 2015, s. 14). Romansjangeren har over tid utviklet seg i en «mer seriøs» retning, med vekt på psykologi, samfunnsproblem, eller lignende tema, versus romanen som spenningsroman. I de siste tiårene har imidlertid spenningsromanen blitt mere stuereint og samtidig tema for forskning hos litteraturvitere (Birkeland et al., 2005, s. 370-402). Vi skiller ofte mellom skjønnlitteratur og sakprosa, der skjønnlitteratur er fiksjon, mens sakprosa er fakta (Løvland, 2020, s. 200). Vi har en tekstkultur der Johan, L Tønnesson definerer det som «en ren gruppe mennesker som samhandler gjennom tekster ut fra et noenlunde felles normsystem» (Tønnesson, 2012, s. 58). Tønnesson peker på at skillet mellom skjønnlitteratur og sakprosa er relatert til kategorier som er godt etablert i tekstkulturen. (Tønnesson, 2012, s. 17). Selv om det ofte er lett å skille mellom en roman og ei bok om ren fakta, kan skjønnlitteratur likevel inneholde tydelig og viktige dokumentariske innslag. Forfatteren kan være opptatt av å fremstille enkelte elementer i fortellingen så korrekt at han velger å bruke mye plass på å fremstille noe som har vært eller er virkelig (Løvland, 2020, s. 200). Vi kan også se at noen fagbøker og sakprosabøker inneholder elementer fra den skjønnlitterære sjangeren, henholdsvis virkemidler, som vi kjenner igjen fra den skjønnlitterære sjangeren. Dette kan eksempelvis være at forfatteren bruker oppdiktede

personer for å gjøre skillet mellom det virkelige og det som er oppdiktet mindre klart (Løvland, 2020, s. 200).

I denne masteren er jeg interessert i å utforske ungdomsromanens potensial og hvordan den kan bidra i den retningen ved å innlemme alvorlige tema som dystopi og klimakrise. Å finne en roman til mitt forskningsprosjekt var avhengig av at jeg skulle finne en som passet til det aktuelle forskningsspørsmålet mitt. Et kriterium for valg av roman var at handlingen skulle være knyttet opp til klimautfordringer. I tillegg ønsket jeg å se på forholdsvis nyere norske barne- og ungdomsbøker, som dermed blir lest av barn og unge i dag. Romanen *En himmel full av skyer*, skrevet av Arne Svingen (Svingen, 2018), er en realistisk spenningsroman for ungdom. Den er også dystopisk og en økofiksjon, da boken tar for seg behovet for miljøvennlige handlinger på kloden vår for å hindre at jorden går under. Svingen presenterer et tankesett som setter bærekraft som det ledende prinsippet gjennom hele boken. Den økokritiske litteraturen peker mot en ny bevissthet, bærekraftig utvikling og økologisk samspill, samt spørsmål om miljø og klima (Aalstad, 2020, s. 104). Siden *En himmel full av skyer* inneholder elementer fra dette, sier det nesten seg selv at den lar seg godt kombinere med mitt forskningsprosjekt.

1.3 Tidligere forskning

Tidligere forskning har fokusert på hvordan litteratur kan bidra til å øke forståelsen av miljøproblemer og utfordringer som for eksempel global oppvarming, klimaendringer, tap av biodiversitet og andre miljøproblemer. Marianne Røskeland (2018) påpeker at både innenfor økopedagogikk og økokritikk har fokuset flyttet seg fra lokale miljøproblemer til mer globale miljøproblemer (s.47). Inntrykket mitt er at det finnes forskning som ser på hvordan fremstilling av natur i litteraturen kan påvirke våre tanker rundt miljøengasjement, men det finnes lite forskning på hvordan fremstilling av selve klimakrisen i litteraturen påvirker hvordan vi forholder oss til den. Gregers Andersen (2014) har gjort en større studie av hvordan han i 40 ulike bøker har funnet gjentakende mønstre i fremstillinger av klimakrisen. Dette studiet baserte seg på fem ulike forestillingsformer. Andersen kom frem til at det eksisterer en overensstemmelse mellom fremstilling og forestilling, og at det er en sammenheng mellom en bestemt fremstilling (formelt skjema) og en bestemt forestillingsform (kognitivt skjema). Dette innebærer at forskningsfeltet har undersøkt hvordan litterære verk kan være en refleksjon av samfunnets holdninger til natur og miljø, og hvordan litteratur kan

bidra til å skape en bevissthet rundt de utfordringene kloden står ovenfor i dag (Andersen, 2014, s. 119).

Innenfor litteratur og økokritikk har tidligere forskning undersøkt hvordan forfattere bruker litterære teknikker for å skildre naturen og miljøet, og hvordan dette kan påvirke leserens oppfatning av miljøet og miljøutfordringer. Ifølge Reinhard Hennig kom skandinaviske studier om økokritikk i litteratur ganske sent, men har økt de siste årene (Hennig, 2021). Innenfor norsk barnelitteratur har forskningsgruppen Nature in Children`s Literature and Culture vært en viktig bidragsyter. Forskningen deres tok for seg beskrivelsen av natur, dyr, steder og teknologi i barnelitteraturen. I dette forskningsmiljøet har blant annet Nina Goga (Goga, 2022) skrevet om ulike innfallsvinkler til økokritisk litteraturundervisning. Hun diskuterer litteraturundervisningens mulighet og ansvar når det gjelder å utvikle barns kunnskap om hvordan planter, dyr og mennesker i ulike omgivelser presenteres og formidles gjennom litteraturen (s. 401), men kommer ikke frem til fremstillingen av klimaendring som sitt hovedfokus. Selv om tidligere forskning har fokusert på hvordan litteratur kan bidra til økt forståelse av miljøproblemer med tanke på global oppvarming og klimaendringer, er det relativt lite forskning på hvordan klimautfordringer blir fremstilt i litteratur og hvordan dette kan brukes i undervisning for å skape bevissthet og engasjement blant barn- og unge for å utvikle seg til å bli gode økoborgere. Jeg ønsker derfor å tilføye forskningsfeltet dette.

2.0 Teori og metode

2.1 Økokritikk i litteratur

Økokritikk i litteratur er en relativt ny akademisk tilnærming som utviklet sitt eget forskningsfelt på 1900-tallet, spesielt i USA hvor Association for the Study of Literature and Environment (ASLE) ble grunnlagt i 1992. I Europa utviklet økokritisk forskning seg i England, og i 1998 ble et ASLE-søsterselskap etablert. I 2004 ble en tilsvarende forskningsforening for hele Europa grunnlagt, European Association for the Study of Literature and Environment (EASLCE). Disse instituttene var og er fremdeles helt sentrale for den videre utviklingen av økokritikk som forskningsfelt. I Norge har forskningsgruppen Nature in Children's Literature and Culture (NaChiLitCul) ved Høgskolen på Vestlandet siden 2013 spilt en sentral rolle i institusjonaliseringen av økokritisk forskning om barne- og ungdomslitteratur (Hennig, 2021).

I følge Cheryll Gloftelty (1996) handler økokritikk i litteratur om å undersøke hvordan forholdet mellom mennesker og natur blir skildret i litteraturen. Det innebærer å se hvordan litteratur kan bidra til å øke bevisstheten rundt spørsmål om miljøet (Gloftelty, 1996). Natur og klima har lenge hatt en sentral plass i litteraturen og mange barnelitteraturforfattere tar opp temaer som omhandler barns forhold til naturen og økokritikk. Cheryll Gloftelty (1996) har en ganske vid definisjon av økokritikk, der hun studerer forholdet mellom de fysiske omgivelsene og litteraturen i seg selv. Dette studiet bygger i hovedsak på tanken om at kultur både kan påvirke og bli påvirket av de fysiske omgivelsene (Gloftelty, 1996). Dette innebærer at måten naturen, andre omgivelser og selve klimaet blir beskrevet i litteraturen, påvirker hvordan vi tenker og samhandler med omgivelsene våre. Nina Goga er en av dem som har satt økokritisk forskning på den barnelitterære dagsorden her i Norge. Målet til Goga er å kartlegge hvordan naturen fremstilles i barne- og ungdomslitteraturen. I denne sammenhengen mener hun at om vi har en økokritisk tilnærming til litteraturen vi leser og snakker om, kan dette bidra til å undersøke og reflektere over hvorvidt litteraturens framstillinger av natur, kan støtte eller hindre barns muligheter for å utvikle seg som økoborgere som engasjerer seg aktivt for en bærekraftig utvikling (Goga, 2022, s. 385). En økoborger kan forstås som en borger som er aktiv deltaker i et felleskap med forpliktelser og ansvar for å etablere eller opprettholde et økologisk samspill, og som er bevisst over at miljøet ikke bare eksisterer for å tjene menneskers behov (Goga, 2019, s. 16).

I mange tilfeller dreier en økokritisk lesning av barnelitteratur seg om de litterære framstillingene av kjæledyr, husdyr og ville dyr, og forholdet mellom mennesker og dyr. I et økosentrisk perspektiv kan en bemerke seg at kunnskapsfeltet kan ses i sammenheng med flere av FNs uttalte bærekraftsmål; «målet om bærekraftige byer og samfunn» og målet om å «beskytte, gjennomrette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer» (FN-Sambandet, 2022). Ved å ha fokuset på en økosentrisk tilnærming til litteraturens framstillinger av natur, kan det være med på å støtte barn og ungdoms muligheter for å utvikle seg som økoborgere som engasjerer seg aktivt for en bærekraftig utvikling (Goga, 2022, s. 385). Bærekraftig utvikling kan defineres som «En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.» (FN-Sambandet, 2021). Gjennom arbeid med en økokritisk tilnærming i litteraturundervisningen, skal det kunne gi elevene muligheten til å utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å ta ansvarlige valg og handle miljøbevisst (Kunnskapsdepartementet, 2017).

2.2 Ungdomslitteratur

Ungdomslitteratur er en viktig sjanger som har utviklet seg de siste årene, og er en sjanger som appellerer til ungdom. Svein Slettan er en av mange som har gjort et forsøk på å definere hva ungdomslitteratur er. Han definerer ungdomslitteratur ganske enkelt som «litteratur som er utgitt med ungdom som målgruppe» (Slettan, 2020, s. 13). Dette kan forstås som litteratur som kan finnes innenfor de alle fleste sjangre. I ungdomstiden går ungdommen gjennom store endringer da de er på tur inn i voksenlivet. Litteratur som er relatert til ungdommer kan derfor ha en positiv effekt. Jeg tenker at hvis man skal ha en positiv og lærerik effekt av litteraturvisningen for ungdom, er det svært viktig at leserne kan kjenne seg igjen i det de leser. I ungdomslitteratur følger vi ofte synsvinkelen til unge mennesker, og en kan se at disse vinklingene ofte er preget av frihet, selvrespekt og selvstendighet (Ørjasæter, 2018, s. 10). De ulike karakterene som dukker opp i litteraturen er ofte gjenkjennbare og vi møter problemstillinger som er relevante for leseren. Problemstillingene vi møter kan eksempelvis være at de utfordrer grenser og tar vanskelige valg og å finne sin plass i gjenkjennbare motiver (Slettan, 2020, s. 30). I tillegg til disse har de gjerne egenskaper som vitner både om handlingskraft, moral, styrke og tro på seg selv. Kristin Ørjasæter sier at de dermed er kompetente og ressurssterke, selv om omgivelsene ikke alltid har gitt grunnlag for det (Ørjasæter, 2018, s. 30-31). På denne måten kan hovedkarakteren ofte være av en karakter som ungdommen kan kjenne seg igjen i, tross svært ulike forutsetninger. Ungdomslitteraturen innebærer derfor å møte barn og ungdom på deres plattform.

Litteraturen skal gi leseren gjenkjennbare trekk fra det å være ung. Dette vil si at ungdomslitteraturen skal ha et potensial til å få leseren til å kjenne seg igjen i både handling, personskildringer og miljøbeskrivelser. På denne måten viser forfatterne at de har en naturlig interesse for ungdom og en vilje til å ta ungdom på alvor. Litteraturen viser gjerne at ungdomstiden ikke bare er en «umoden» periode frem mot voksenlivet, men en periode som er preget av grunnleggende solidaritet og identifikasjon som er forankret i respekt og interesse ovenfor det å være ung. Gjennom å lese om karakterer som har ulike bakgrunner og erfaringer, kan ungdommer lære å se verden fra andres perspektiver (Slettan, 2020, s. 17-18). I følge Guanio-Uluru er begrepet karnevalisme brukt innenfor barnelitteraturen. Dette innebærer tekster som undergraver den aksepterte rollen barn har kulturelt, og gjør narr av og utfordrer den autoritære strukturen (Guanio-Uluru, 2016, s. 9). Begrepet brukes gjerne om tekster der autoritetsforholdet mellom barn og voksne er snudd på hode. I disse tekstene blir de voksne fremstilt som maktesløse, inkompetente og blir gjerne latterliggjort, mens barna

fremstår som kompetente ved at de har en kunnskap og en gjennomføringsevne som de voksne ikke har (Guanio-Uluru, 2016, s. 9).

Jeg vil påstå at å ta i bruk ungdomslitteratur i skolen er viktig. Det er fordi det kan være med på å hjelpe elevene med å utvikle leseferdighetene sine, samtidig som den kan gi dem en forståelse av ulike temaer og perspektiver. Det kan også være en måte å engasjere elevene på, samt og hjelpe dem med å utvikle sin kreativitet og fantasi. Ungdomslitteratur er bøker som ofte er skrevet på en måte som er tilpasset ungdommers språk og forståelse, og kan dermed være en god inngangsport til mer komplekse tekster (Slettan, 2020). Å bruke ungdomslitteratur i undervisningen kan også være en måte å øke elevenes bevissthet rundt ulike samfunnsproblemer og utfordringer, som for eksempel miljø og klima i et bærekraftig perspektiv.

2.2.1 Dystopi som sjanger

Sjangeren dystopi dukker ofte opp i ungdomslitteraturen. Begrepet «dystopi» står i motsetning til begrepet «utopi», der dystopien er en skrekkvisjon av et samfunn eller et livsmiljø og utopien dreier seg om et ikke-sted, en sosial drømmeverden (Aalstad, 2020, s. 102). Dystopier kan forstås som en samfunnskritisk litteratur som advarer mot en mulig negativ samfunnsutvikling (Aalstad, 2020, s. 102). Dystopien kan skildre en framtidig, dyster verden eller den kan skildre en postapokalyptisk tilstand der samfunn og sosiale ordninger er gått i oppløsning, og menneskene må kjempe for å overleve (Aalstad, 2020, s. 101). Samfunnet har gjerne gjennomgått en negativ utvikling, og sjangeren kan brukes samfunnskritisk for å peke på behovet for en endring. Den begynner gjerne med å skildre et harmonisk, balansert samfunn, men det kommer fram at samfunnet kun fungerer fordi ingen stiller spørsmål, eller bryter ut av et fast mønster. Overdrivelser og sterke konflikter blir ofte brukt for å gjøre et forsøk på å tydeliggjøre hvor galt det kan gå.

Mange dystopiske verk har trekk fra både fortellinger om det strenge samfunnet og fra de postapokalyptiske katastrofefortellingene. Et eksempel på dette kan være menneskeskapt problemer som vi ser i klimafiksjonslitteratur. Den tematiserer forurensninger, klimaendringer og global oppvarming, som for eksempel ødeleggelse av natur og livsmiljø slik vi kjenner dem i dag (Aalstad, 2020, s. 103). De tydelige konfliktene i dystopien som er knyttet til makt, verdier og normer, kan være med på å bidra til at unge lesere gjør seg opp tanker om egen identitet og egne valg. Det kan også bidra til at unge lesere ser karakterer som klarer seg mot

alle odds, og at rettferdigheten seirer til slutt. På den andre siden er det romaner med svært dystre forutsetninger, noe som kan gi leserne en følelse av håpløshet. Siden den dystopiske romanen inneholder element som ødeleggelse og undergang, sier det nesten seg selv at den lar seg godt kombinere med en spenningsroman.

Den dystopiske type litteratur åpner også opp til å gi en stemme til naturen. Gunnar Karlsen (2018) hevder at beskrivelser av en dystopisk fremtid, kan være med på å skape et ønske om å gjøre noe for miljøet, og på den måten bidra til å utvikle bevisste økoborgere. Han påstår videre at litteraturen kan, gjennom stimulering av forestillingsevne, bidra til å utvikle vår etiske refleksjon rundt vårt forhold til naturen (Karlsen, 2018, s. 52). Disse teoriene viser altså at en roman, slik den jeg har valgt å undersøke, potensielt kan ha en mulighet til å både bevisstgjøre og opplyse leseren om ulike sider av virkeligheten vår. Det er ikke alle romaner som automatisk fører til etisk refleksjon eller handling til å gjøre verden bedre. Guanio-Uluru påpeker at man må se nærmere på hver enkelt roman når det kommer til hvilke verdier og hvilket verdenssyn hver enkelt roman formidler, og på hvilken måte dette blir formidlet på (Guanio-Uluru, 2016). Jeg vil påpeke at det er vanskelig å spesifikk si noe om hva en gitt leser vil få ut av å lese en bestemt roman, men det er kanskje heller en mulighet til å peke på et potensial til å bevisstgjøre leseren om en sak, samt inspirere og oppmuntre denne handlingen på bakgrunn av den opplevelsen romanen gir leseren. Hvis vi ønsker at en roman skal åpne for refleksjon rundt klimautfordringer, er det viktig å se på hvordan boken legger til rette for refleksjon gjennom oppbyggingen, og på hvilken måte boken underholder og engasjerer den som leser.

Dystopiens komposisjon fremstiller et strengt samfunn og følger den narrative oppbyggingen. Først etableres et samfunn og leseren får møte en eller flere personer som skiller seg ut fra mengden. Etterhvert begynner samfunnets fasade å slå sprekker, og dette tvinger frem en handling eller et valg fra hovedpersonen(e) (Aalstad, 2020, s. 107). Karakterene, spesielt i ungdomsdystopiene, er det alltid en hovedperson som har noe ekstra. For eksempel evnen til å stille spørsmål, gjennomskue samfunnets svakheter, og til å stå opp mot urettferdigheter. Disse type hovedpersoner med stor selvstendighet og integritet er med på å understreke for leserne verdien av det å tenke selv. Disse hovedpersonene som har det lille ekstra gir de som leser noe å kjenne seg selv igjen i (Aalstad, 2020, s. 109). Det ved dystopiene som appellerer til ungdom kan tenke seg å være at sjangeren gjenspeiler temaer som unge lesere tenker mye på. Ungdom reflekterer generelt mye over samfunnet, framtiden

og tanker knyttet til miljøvern og klimautfordringer. Når forfatterne da velger å komme dette engasjementet i møte, kan det være med på å skape et engasjement slik at unge lesere inspireres til å gjøre noe for samfunnet eller sin egen situasjon (Aalstad, 2020, s. 110). Temaene i slike bøker kan for eksempel være politisk undertrykkelse, klima og bærekraft, og treffer derfor ungdom siden de engasjerer seg i dette. Dette er også temaer som egner seg til god diskusjon i skolen og åpner opp for gode samtaler og refleksjoner i en klasse eller i mindre elevgrupper. Norsk lærerens ansvar i å ta i bruk slike bøker i klassen egner seg godt i en bærekraftig litteraturundervisning da de kan knyttes til læreplanmål i flere fag i ungdomsskolen. Bærekraftig utvikling er ett av de tre tverrfaglige temaene i den nye læreplanen LK20 (Kunnskapsdepartementet, 2017), og derfor kan det da være til hensikt å ta i bruk en dystopisk roman i undervisningen som kan bidra til refleksjon, undring og muntlighet i klasserommet.

2.2.2 Spenningsroman og krim/dektektivsjangeren

En himmel full av skyer kan i tillegg karakteriseres som en realistisk spenningsroman. En spenningsroman er en litterær sjanger som er preget av en spenningsskapende fortellerteknikk, og har ofte en hovedperson som blir utsatt for farlige situasjoner eller mysterier som må løses. Sjangeren har utviklet seg fra de eldre sjangere som krim- og detektivromanene, men skiller seg fra disse ved at spenningen ofte er sentral for hele fortellingen, ikke bare for å oppklare en forbrytelse. Spenningsromanen kan variere i stil og tema, fra politiske intriger og spionasje til science fiction og skrekk (Slettan, 2020). Spenningen kan oppstå fra mange ulike faktorer, som for eksempel konflikter mellom karakterer, farlige situasjoner, intriger og overnaturlige elementer. Felles for de fleste er at de bruker ulike fortellerteknikker for å holde leseren på kanten av stolen gjennom hele historien. Dette kan inkludere cliffhangers, dramatiske vendinger, skjulte ledetråder og uventede overraskelser (Nes, 2020).

I de fleste ungdomslitteraturene er det nok i spenningsromanen vi finner de tydeligste røttene tilbake til gutteboken. Gutteboken var bygd opp av det klassiske forløpet, der begynnelsen fant sted hjemme, hoveddelen omhandlet gjerne om løsrivelsen fra hjemmet, og i avslutningen returnerte hovedpersonen(e) til hjemmet (Birkeland et al., 2005, s. 110). Selv om den moderne spenningsromanen for ungdom har klare linjer tilbake til gutteboken, har den blitt stadig mer kompleks, og den rommer andre elementer enn bare spenning og underholdning (Birkeland et al., 2005, s. 111).

Spenningsroman og krim/detektivsjangeren har en del til felles. Krim er en skjønnlitterær sjanger som oppsto på 1800-tallet, og dreier seg først og fremst om etterforskning og oppklaring av et lovbrudd. Det er en egen sjanger som er beslektet med thriller. Ytre spenning og dramatik er viktig for appellen til leserne, og preger derfor også de fleste kriminalromanene (Slettan, 2022, s. 129). Kriminalromansjangeren for barn skiller seg fra hvordan den blir presenter for voksne, der den ofte er preget av et mord som er begått. Dette er fordi barn ikke kan opptre som voksne detektiver. Der voksenkrimmen dreier seg om oppklaringen av en forbrytelse, dreier barnekrim seg mer om at det ikke alltid er opplagt at en forbrytelse har skjedd (Slettan, 2022, s. 131). Ifølge Slettan er barnedektivene opptatte av å skygge folk, finne interessante spor og samle inn informasjon for å avdekke det mysteriet handler om. Dette kan også kalles mysteriefortellinger (Slettan, 2022, s. 131).

Krim for barn har trekk fra de klassiske detektivsjangerne, og er preget av gåter og mysterier som må løses. Krim for eldre barn og ungdom har mer til felles med hardboiled sjangeren. Dette er en sjanger som vokste fram i USA på 1920- tallet og er en mer realistisk type for kriminalromaner. Personene og miljøet i disse romanene er mer nyansert i retning av den samtidsrealistiske barneromanen (Slettan, 2022, s. 131). I slike romaner fungerer ofte barn som helter for leserne i iveren etter å avsløre det sanne og gode, mot det falske og vonde. Gjenkjennelsesaspektet er tydelig i litteratur for målgruppen 7-12 år (Penne, 2001, s. 295) . Disse fortellingene tilbyr et konstruktivt handlingsmønster som passer godt inn med barn og ungdommers grunnleggende behov for å mestre verden og lykkes i livet (Slettan, 2022, s. 132-133).

2.2.3 Samtidsrealisme

Samtidsrealisme kjennetegnes av at miljøet og problemene de ulike karakterene støter på, er sannsynlige innenfor de rammene av den tidsperioden og kulturen som den aktuelle handlingen foregår i (Nes, 2020, s. 37). De beskriver noe som kunne ha skjedd, og inneholder som regel ikke overnaturlige elementer, slik som i fantastiske fortellinger, som er en annen måte å fremstille fortellinger på for barn og ungdom. Disse to måtene å dele inn fortellinger på må ikke sees på som to strengt adskilte kategorier, men heller at de fungerer som ytterpunkter på et kontinuum (Nes, 2020, s. 37). Det som skiller samtidsrealistiske romaner for ungdom fra andre realistiske romaner, er bruken av tidsmarkører. Dette kan bidra til at unge lesere lett kan kjenne seg i igjen i den virkeligheten boken fremstiller. Å velge ut en slik

roman i undervisningen sin kan derfor bidra til at læreren kan drive en litteraturundervisning som er interessant for ungdom da den møter ungdommen i den tidsepoken de selv tilhører.

2.3 Litteraturredidaktikk

I følgende avsnitt vil jeg se på litteraturredidaktisk praksis og hvordan litteratursamtaler blir sett på som én av flere måter å skape mening med tekst på. Å lese litteratur er viktig. Dette kommer tydelig frem gjennom skolens generelle mål, der LK20 forsterker skjønnlitteraturens plass i undervisningen. Kompetansemålene etter 10.trinn fremhever refleksjon og tolkning som viktig, og det dreier seg ikke bare om å utvikle lese- og tekstferdighetene sine, men også om å finne allmenne verdier gjennom litteratur (Penne, 2001, s. 229-230). Når en norsklærer skal formidle litteraturen til elevene sine må teorien utvikles til metode. Dette innebærer at teorien gir premissene, de rammen vi skal vurdere, som må utvikles til et redskap for å realisere teorien. Læreren må derfor gjøre elevene i stand til å ta aktiv del og bygge opp en klasseoffentlighet der det å ytre seg blir meningsfullt og utviklende (Penne, 2001, s. 229-230).

Internasjonalt er det teoretisert over og forsket både i og utenfor klasserommet på det som kalles bokklubber, boksamtaler og litteratursirkler, der den siste varianten er den som har fått størst tilslutning i en klasseromskontekst. En litteratursamtale kan forklares med at det er en klasesamtale som uttrykker de ulike leseerfaringene, og som har som formål å undersøke litterære tekster med utgangspunkt i akkurat disse erfaringene. Litteratursamtalen er en åpen arena der det forhandles mellom ulike fortolkningsforslag (Ulland, 2016). Læreren trekker opp retningslinjer for lesing, modellerer refleksjon og legger til rette for at elevene får undre seg og prøve ut egne tanker. Det bygger på elevens evne til å lese tekster og gi dem selv tillit på at egne opplevelser, spørsmål og refleksjoner, er relevante (Moe, 2022, s. 234).

For elevene er litteratursamtalen en språkliggjøring av egen tekstforståelse, og elevene må innta roller og handle spontant på bakgrunn av det de har lest, og hvordan samtalen utvikler seg. Denne måten å jobbe på kan derfor bidra til både læring av fag og opplæring av medborgerlig deltakelse (Ulland, 2016). Disse samtalene er også, ifølge Goga, med på å utvikle elevene til deltakere i et tolkningsfelleskap som for eksempel kan dreie seg om hvordan å forstå verden i et bærekraftig perspektiv og med mulighet til utvikling av dannelse (Goga, 2016). I en litterær samtale kan det være en utfordring å få alle elevene til å delta aktivt. Dette fordi det er enkelt å melde seg ut, eller fordi det oppleves skummelt å dele tanker

med hele klassen. Ifølge Moe er det derfor bestandig viktig å bygge lesestopp og pargrupper når vi skal lese og tolke en tekst i felleskap. På denne måten kan læreren ta utgangspunkt i det alle pargruppene har lagt merke til for så å inkludere det i den litterære samtalen som foregår i felleskap (Moe, 2022, s. 236).

Skjønnlitteratur kan framstille det tverrfaglige temaet, bærekraftig utvikling, og kan vise hvordan konsekvensene av global oppvarming påvirker enkeltmennesker. Tanken er at gjennom den økokritiske litteratursamtalens forhandling om mening, skal leserens ulike målestokker kunne forsterke og utfylle hverandre. På denne måten vil det kunne bidra til å belyse strategier og kunnskap ved å bruke en roman i litteraturundervisningen som dannelseselement.

Å lese og arbeide med krim og spenningsromaner i skolen kan i tillegg til å belyse strategier og kunnskap, bidra til å få flere barn mer motiverte for lesing, da disse sjangerne inneholder gjenkjennelsesaspekter som fungerer som en motiverende funksjon hos mange elever. Mellomtrinns elever er i følge Appleyard «i heltenes verden», og begynner i denne tiden å identifisere seg med helten eller heltinnen i litteraturen. Gjennom å lese og reflektere litteratur i skolen som inneholder elementer fra krim og spenning, kan det bidra til at de søker kunnskap om verden for så å søke etter svar eller innhente informasjon som viser sammenhenger med den verden de selv er en del av (Appleyard, 1991, s. 18).

På de høyere trinnene er elevene i stand til å i større grad reflektere over innhold og begynner å resonnerer mer logisk og abstrakt. De oppdager at det fins andre mulige måter å leve på enn det de har erfart og sett. Denne åpningen om muligheter er med på å skape forestillinger og fantasier om fremtida. De kan gjennom litteratur utvikle sine egne teorier om livet og reflektere over egne tanker og forestillinger i større grad enn mellomtrinns elever (Appleyard, 1991, s. 18). Ifølge Slettan kan å arbeide med krim og spenning i skolen også brukes til å diskutere sjangerkonvensjoner. Sjangerbevissthet kan være med på å danne ett grunnlag for elevtekster der de selv skal produsere en tekst, og kan dermed fungere som en skrivemotivator (Slettan, 2022, s. 143). Dette kan bidra til gode leseopplevelser og tid til fordyping, noe som danner et godt grunnlag for videre lese- og skriveferdigheter (Slettan, 2022, s. 146).

2.3 Forskningsdesign og metode

Forskningsdesign og metode er to viktige aspekter ved ethvert forskningsprosjekt.

Forskningsdesign dreier seg om å utforme den overordnede logikken i forskningsprosjektet.

Det krever også å koble data til forskningsspørsmål eller hypoteser (Krumsvik, 2014, s. 23). I tillegg til utformingen av oppgaven, må også metoden som skal brukes bestemmes. Metoden er vårt verktøy i møte med det vi ønsker å undersøke. Denne metoden er med på å bestemme og bistå forskeren som skal gjennomføre forskerprosjektet, og hvordan eventuell data som skal analyseres (Krumsvik, 2014, s. 23).

Det finnes mange ulike typer forskningsdesign, og valget av design vil avhenge av hvilket forskningsspørsmål en skal besvare og forskningsområde. For dette forskningsprosjektet vil det bli samlet inn data ved hjelp av kvalitative metoder, med en konstruktiv tilnærming, og hermeneutisk fortolkningslære innenfor humanistisk forskning.

2.2.3 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode tar sikte på å fange opp meninger og erfaringer som ikke kan kvantifiseres eller måles (Dalland, 2020, s. 54). Denne metoden samler inn data i tekstform hvor informasjon er hentet fra intervjuer, tekst eller symboler etc. Mange omtaler disse dataen som «myke data» fordi man har tilgang til et rikt datamateriale som ofte gir forskeren mye dybdeinformasjon om det som studeres (Høgheim, 2020, s. 29). For dette forskningsprosjektet har jeg valgt en kvalitativ tilnærming i form av å nærlese en spenningsroman for ungdom. Den er ikke empirisk i den samfunnsfaglige forstanden at den bygger på elevundersøkelser og/eller klasseromsanalyse. Den kan likevel plasseres innenfor didaktikken som forskningsfelt for den baserer seg på hermeneutikk og fortolkningslære innen humanistisk forskning.

For å undersøke min problemstilling vil jeg gjøre analytisk vitenskapelig arbeid med litteraturen. Grunnen til å velge akkurat denne metoden er at den er den beste til å avklare problemstillingen min. I mitt forskningsarbeid er jeg opptatt av å belyse litteraturens egenskaper til å drive en bærekraftig litteraturundervisning der man tar i bruk litteratur som et dannelseselement. Både den litterære analysen og de ulike teoretiske perspektivene er viktige arbeidsverktøy i den metodiske prosessen.

2.3.4 Hermeneutisk fortolkning

For dette forskningsprosjektet har jeg valgt en økokritisk metode med en hermeneutisk tilnærming, der målet er å få en forståelse av hvordan en roman beregnet for ungdom, fremstiller miljø- og klima. Hermeneutikk er læren om fortolkning av tekster.

Analysemetoden jeg vil benytte er hermeneutisk fortolkning. Det er en analytisk metode som har som formål å forstå fortolkningen i en tekst. Det involverer å forklare meningsfulle fenomener og beskrive vilkårene for at forståelsen av mening skal være mulig (Dalland, 2020, s. 48). Innenfor kvalitativ metode er den hermeneutiske spiral et element. Dette er en beskrivelse av fortolkningsprosessen som stadig er i bevegelse mellom forståelse og fortolkning. Kort oppsummert kan man si at hvordan delene skal fortolkes, avhenger av hvordan helheten fortolkes, og hvordan helheten fortolkes, avhenger av hvordan konteksten fortolkes og omvendt (Dalland, 2020, s. 49). Det betyr at for å kunne bevise en tolkning av et sitat i en tekst, må den aktuelle forskeren referere til tolkningen av hele teksten, og for å kunne begrunne fortolkningen av hele teksten, må forskeren ta utgangspunkt i enkelte sitater i en tekst. Leseren vil alltid ha en viss forutgående forståelse med seg inn i teksten før lesing. Den hermeneutiske spiral handler derfor nettopp om at leserens forståelse forutsetter en annen forståelse og/eller fordom. En kan tenke seg at å ha en fordom mot noe er en hindring, men det kan heller betraktes som positive forutsetninger for forståelse og innsikt (Dalland, 2020, s. 49). I mitt forskningsprosjekt skal jeg fortolke en roman sett i et økosentrisk perspektiv. Den hermeneutiske spiral ligger innforstått i hermeneutikken, og jeg er bevist på det. Dette for å få et grundig nok fortolkningsgrunnlag for å besvare min problemstilling.

2.2.5 Nærlesing og økokritisk metode

Jeg skal bruke nærlesing og økokritisk metode. Nærlesing av litteratur er en metode for å analysere tekster på en dyp og detaljert måte. Denne metoden innebærer å lese teksten grundig og fokusere på de små detaljene for å forstå hvordan teksten fungerer som en helhet. Dette betyr generelt å plukke ungdomslitteraturen fra hverandre for å studere enkeltdelene (Kallestad & Røskeland, 2020). Nærlesing kan være en nyttig metode for å forstå og tolke litteratur på en mer detaljert måte. Metoden kan hjelpe lesere med å identifisere de ulike lagene av mening som finnes i en tekst, og å forstå hvordan disse lagene fungerer sammen for å skape en helhetlig tekst (Kallestad & Røskeland, 2020). Når vi studerer litteraturen på denne måten, vil det kunne bidra til å forstå den helhetlige teksten bedre, og den vil da kunne gi oss et fyldig bilde av konteksten den aktuelle teksten står i, hva den kan «bety» i lys av den tilnærmingen som er har valgt.

I mitt tilfelle er tilnærmingen et økokritisk perspektiv innen humanistisk forskning. I følge Barbra Smith handler å nærlese litteratur om at det kan gi oss innsikt i hvordan andre kan tolke og oppfatte en gitt tekst, og handler ikke bare om hva en gitt leser finner av virkemidler og personlige tolkning i teksten (Smith, 2016, s. 68-69). Smith definerer nærlesing som; a technically informed, fine-grained analysis of some piece of writing, usually in connection with some broader question of interest (Smith, 2016, s. 68). Med denne definisjonen understreker altså Smith at nærlesing ikke er en isolert del av den litterære analysen, men den må drøftes gjennom en valgt tilnærming og i lys av relevant teori.

For å komme i gang med nærlesningen av romanen kan det være nyttig å gi en nærmere bestemmelse av hva som faktisk er leserens oppgave som teksttolker. Forskning som blir gjort i en tekst krever at man har en ydmykhet til teksttolkningen. Denne ydmykheten overfor teksten vi tolker innebærer at vi stiller oss lyttende til hva teksten handler om og hvilket budskap som skal frem. Å være en god teksttolker er å være en god lytter (Dalland, 2020, s. 49). Dette betyr at når jeg nærleser *En himmel full av skyer*, er det viktig at jeg er åpen og lytter for å få en helhetlig forståelse av hva romanen faktisk sier, ikke hva jeg tror eller forventer at den sier før den gitte lesing. Når det er sagt er *En himmel full av skyer* tydelig en bok om klima- og miljø, og jeg har derfor valgt å nærlese romanen i et økosentrisk perspektiv. Dette innebærer at jeg har valgt å lese boken med økosentriske briller.

Natur og klima har lenge hatt en sentral plass i litteraturen og mange barnelitteraturforfattere tar opp temaer som omhandler barns forhold til naturen og økokritikk. Cheryl Gloftelty (1996) har en ganske vid definisjon av økokritikk, der hun studerer forholdet mellom de fysiske omgivelsene og litteraturen i seg selv. Dette studiet bygger i hovedsak på tanken om at kultur både kan påvirke og bli påvirket av de fysiske omgivelsene sine (Gloftelty, 1996). Nina Goga er en av dem som har satt økokritisk forskning på den barnelitterære dagsorden her i Norge. Målet til Goga er å kartlegge hvordan naturen fremstilles i barne- og ungdomslitteraturen. I denne sammenhengen mener hun at om vi har en økokritisk tilnærming til litteraturen vi leser og snakker om, kan dette bidra til å undersøke og reflektere over hvorvidt litteraturens fremstillinger av natur, kan støtte eller hindre barns muligheter for å utvikle seg som økoborgere som engasjerer seg aktivt for en bærekraftig utvikling (Goga, 2022, s. 385).

I et økosentrisk perspektiv kan en bemerke seg at kunnskapsfeltet kan ses i sammenheng med flere av FNs uttalte bærekraftsmål; «målet om bærekraftige byer og samfunn» og målet om å «beskytte, gjennomrette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer» (FN-Sambandet, 2022). Ved å rette forskningen min mot en økosentrisk tilnærming til litteratur, kan dette være med på å belyse litteraturens potensial i en bærekraftig litteraturundervisning.

I «Overordnet del» i skolens læreplan er bærekraftig utvikling ett av de tre tverrfaglige temaene (Kunnskapsdepartementet, 2017). Der kan det forstås som at skolen skal legge til rette for at elevene kan forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, og hvordan de kan håndteres. Gjennom arbeid med en økokritisk tilnærming i litteraturundervisningen skal det kunne gi elevene muligheten til å utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å ta ansvarlige valg og handle miljøbevisst (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Ved å nærlese *En himmel full av skyer* i et økokritisk perspektiv er denne litterære analysen spesielt viktig for å få frem de estetiske kvalitetene i romanen. Det er fordi en litterær analyse innebærer ikke bare beskrivelse om hva som skjer, men også tolkningen. Hvis vi bare peker på eller beskriver tekstelementer uten å reflektere over hvordan de ulike elementene fungerer i sammenheng, er det ikke en god nok analyse. Det analytiske arbeidet dreier seg med andre ord mellom å forklare og forstå den litterære teksten (Kallestad & Røskeland, 2020, s. 48). En analyse som er beskrevet ovenfor impliserer altså nærlesing. Å arbeide med romanen på denne måten vil kunne bidra til å undersøke hvordan miljø- og klimapolitikken blir fremstilt i *En himmel full av skyer*, og hvilket potensial romanen kan ha for å skape engasjement for miljø- og klimapolitikken.

3.0 Analyse av *En himmel full av skyer*

En himmel full av Skyer er en ungdomsroman skrevet av Arne Svingen (2018). Den handler om alvorlige tema, som døden og klimakrisen. Likevel preges den av mye humor og spissformuleringer. Boken er både kampklar og idylliserende på samme tid. Klima- og miljøkrisen kommer frem gjennom et mediepolitisk landskap og tegner et dystopisk bilde av fremtiden. Det at hovedpersonen i boken, Henrik, en gutt på 11 år, møter seg selv i døra med all plasten han selv omgir seg med, samt det faktum at han mangler sentral kunnskap om hvor kompleks klimaproblematikken er, er med på å skape en troverdighet for leserne. Romanen streker under at det ikke finnes enkle løsninger, verken for sykdommen til Henrik, eller for miljøet, men får frem at handling er viktigere enn forhandling for å gjøre planeten til et bedre

sted. Romanen var nominert til flere priser (Brageprisen og Arks barnebokpris) og vant Bokslukerprisen i 2019, en pris som deles ut av norske elever mellom ni og tolv år. Den er også en del av det norske *Bærekraftsbiblioteket* (FN-Sambandet, 2021).

3.1 Arne Svingen

Arne Svingen er født i 1967 og er oppvokst på Grorud i Oslo. I 1997 sa han opp jobben sin for å skrive egne historier og debuterte som forfatter våren 1999 med romanen *Handlingsmann*. Arne Svingen er en av Norges mest populære forfattere innenfor barne- og ungdomslitteraturen, og har skrevet over 100 bøker. Produksjonene hans spenner fra barnebøker til romaner for ungdom og voksne. Forfatteren har mottatt en rekke priser for bøkene sine, deriblant Brageprisen, Kulturdepartementets litteraturpris, og Bokslukerprisen. Arne Svingen har i flere år jobbet med å bedre lesingen blant barn og unge, der han har hatt særlig fokus på gutters lesing (Gyldendal).

Ungdomslitteratur dreier seg som nevnt tidligere, å møte barn på deres plattform. Litteraturen skal gi leseren gjenkjennbare trekk fra det å være ung. Arne Svingen har lyktes i stor grad å knekke denne koden for å nå ut til barn og ungdom i litteraturen sin. Han har et enormt potensial til å få leseren til å kjenne seg igjen i både handling, personskildringer og miljøbeskrivelser. På denne måten viser Svingen at han har en naturlig interesse for ungdom og en vilje til å ta ungdom på alvor med utgangspunkt i at ungdomstiden ikke bare er en «umoden» periode frem mot voksenlivet, men en periode som er preget av grunnleggende solidaritet og identifikasjon som er forankret i respekt og interesse ovenfor det å være ung.

3.2 Bokanmeldelser

En himmel full av skyer har fått gode anmeldelser fra både Aftenposten, Vårt Land og Periskop mm. Morten Olsen Haugens bokanmeldelse i Aftenposten anbefaler *En himmel full av skyer* fordi den gir leserne den gode følelsen av en spennende historie, samtidig som den gir barn og unge lesere bedre forståelse av hvordan politikken og mediene fungerer i Norge (Haugen, 2018). En anmeldelse av Marianne Lystrup i Vårt Land viser til viktigheten av boken, og kalte den «morsom og døds viktig». Hun påpeker at boken vil kunne inspirere barn og ungdom til et engasjement for klimakrisen vår planet står ovenfor i dag. Hun skriver blant annet at «*En himmel full av skyer* treffer blink med sin tematikk». Med dette gjør Lystrup et forsøk på å poengtere at denne boken er svært aktuell i dagens samfunn med

hensyn til de miljø- og klimaproblemene vi har i dag (Lystrup, 2018). En annen bokanmeldelse skrevet av Karen Frøsland Nystøyl fra Periskop skriver «Dødsdømt kropp på dødsdømt jord» og legger vekt på at budskapet til Svingens bok, *En himmel full av skyer*, er enkel: Barn kreve handling. Nystøyl påpeker også at Henrik (hovedpersonen) kan sammenlignes med blekkulf-barnet fra 2018 (Nystøyl, 2018). Disse bokanmeldelsene har til felles at *En himmel full av skyer*, er en roman som skriker etter handling og som insiterer på at barn og unge kan utgjøre en forskjell. Boken er både kampklar og presenterer en quick-start på hva som skal til for å redde jorden fra undergang.

3.3 Handlingsreferat

En himmel full av skyer forteller historien om en 11 år gammel gutt som heter Henrik. Henrik har kreft, og boken begynner med at han og moren går til legen. Der får han beskjed av legen at han sannsynligvis ikke vil bli frisk og har omtrent et år igjen å leve. Henrik reaksjon på nyheten blir en av kontrastene mellom bokens alvorlige temaer, døden og klimakrisen, og hans upassende måte å håndtere nyheten på, da han ofte uttaler seg lett og positiv, og håndterer sykdommen og døden på en bekymringsløs måte. Henrik poengterer at han vet akkurat hva han skal gjøre resten av sitt liv, han skal redde jorden fra klimakrisen.

Moren og faren til Henrik bor ikke sammen og er ikke venner, men på grunn av sykdommen til Henrik tvinges de til å samarbeide med tanke på at sønnen deres ikke har så lang tid igjen å leve. Henrik har heller ikke et så godt forhold til faren sin som har vært mer eller mindre fraværende gjennom oppveksten, men utover boken utvikler han et tettere bånd til faren sin gjennom deres felles interesser og engasjement for klima- og miljø.

Henrik er en miljø- og klimaenstusiast og bestemmer seg for å slutte på skolen for å bruke resten av sin tid, før han dør, til å gjøre et forsøk på å redde jorden fra klimakrisen. Han får med seg halvbroren sin Bredo i dette arbeidet. Henrik og Bredo har et typisk «søskenbånd» som innebærer mye lekeslåssing, verbale negative utsagn, men også et dypere bånd der de er oppriktig glade i hverandre. Henrik har i utgangspunktet få eller ingen venner, men gjennom sitt engasjement og sine planer om å redde jorden blir han kjent med Sofie, datteren til statsministeren. De møtes etter at den første planen om å kidnappe statsministeren til Henrik og Bredo mislyktes. Henrik ble innlosjert av sikkerhetsvaktene i et rom sammen med Sofie, der de hadde sitt første møte. Sofie har et ønske om å sabotere for moren, og ser en positiv

fordel med å hjelpe Henrik. Sammen med halvbroren sin Bredo og Sofie, legger de kreative planer for å få oppmerksomheten hos politikere og folket rundt miljø- og klimakrisen på jorda, og de utvikler gjennom dette arbeidet et tett bånd og vennskap.

Henriks miljøengasjement blir allmenkjent gjennom mange Youtubevideoer som de lager sammen og legger ut på internett. Gjennom denne oppmerksomheten får Henrik tilbud om opptredener på talkshow på TV og tilbud om å delta i debatter med politikere om miljø- og klima problematikken. Sofie stiller opp som manageren til Henrik da hun har god erfaring av å se moren i aksjon og vet hvordan dette fungerer. Dette fører med seg en god del humor da rollen mellom barn og voksen er byttet om. Henrik, Bredo og Sofie går også sammen for å lage en underskriftskampanje for at politikerne må gjøre noe for miljø- og klimakrisen. De bestemmer seg for at det kun er barn under 18 år som få lov til å skrive under da det er de som må bo i den forsøplede og forurensende verden i fremtiden. De finner gode nettløsninger slik at alle barn- og ungdommer kan skrive under kampanjen da mange er under 13år og ikke har Facebook og Instagram. Med denne kampanjen håper de på å få mange underskrifter og håper med dette at politikerne vil begynne å lytte til hvor alvorlig galt det står til med planeten vår.

Mot slutten av boken leder Henrik en stor barnedemonstrasjon foran Stortinget og har med seg alle de 458 210 underskriftene fra underskriftskampanjen de hadde iverksatt. Etter talen hans foran Stortinget bestemmer han seg impulsivt til å storme stortinget sammen med andre barn- og ungdommer som deltok på demonstrasjonen. Med denne handlingen får han stor oppmerksomhet fra utlandet og blir oppringt fra FN med et ønske om at han skal komme til dem for å tale. På dette tidspunktet er Henrik veldig sliten, men med god støtte av Sofie og Bredo bestemmer de seg for å ta turen. Han får også nå beskjed av legen at de har funnet en ny medisin og at han mest sannsynlig kommer til å bli frisk. Henrik oppdager at det kanskje ikke er like lett som han hadde tenkt å redde jorda fra klimakrisen samtidig som det er et glimt av håp for fremtiden.

3.4 Sjanger

En himmel full av skyer kan karakteriseres som en spennende humoristisk økofiksjon som inneholder elementer fra sjangerne dystopi, krim og spenningsroman. Den kan også betegnes som en realistisk samtidsroman i, da personer og miljøet er nyansert. Handlingen er basert på problemer som er sannsynlige innenfor de rammene av tidsepoken og kulturen som foregår

den dag i dag. Et eksempel på dette er bruken av digitale tidsmarkører, noe som er mye brukt av dagens ungdom. I *En himmel full av skyer* bruker personene blant annet sosiale medier, mobiltelefoner, GPS, små filmkamera og PC i planene sine. De bruker også Youtube som en viktig formidlingsarena. Der legger de ut filmer for å nå ut til barn, ungdommer og voksne. Vi ser også at klimaengasjementet som kommer frem i boken er høyst aktuell opp mot dagen miljø- og klimapolitikk. Som påpekt i teoridelen er slike elementer som markerer ungdommens samtid, viktige i en samtidsrealistisk ungdomsroman (Nes, 2020, s. 37-38).

Et typisk trekk ved krim og spenning for barn er at hovedpersonen har mye mer handlekraft enn vanlige barn på deres alder. Så selv om boken er en realistisk roman, er det en del hendelser i boken som er svært urealistiske og det er dette som fører til humor. Romanen byr på overraskelser, både når det gjelder hvilke handlinger Henrik gjør, og hvilke innstillinger han har til det som skjer. Et eksempel på dette er kontrastene mellom de dystre temaene som boken handler om, døden og klimakrisen, og den upassende måten Henrik møter disse på. Henrik møter ofte disse temaene på en lett, positiv og bekymringsløs måte. For eksempel en samtale han har med halvbroren Bredo: «Hvis alle hadde gjort noe, så hadde jeg bare kunne lagt meg ned og dødd. Nå slipper jeg det. Er ikke det bra? Jeg er faktisk veldig glad. For jeg vet akkurat hva jeg skal gjøre resten av livet mitt» (s. 16). Noen andre motstridende kontraster som kommer til uttrykk i boken, er kontrasten mellom det voksne og det barnlige som bringer med seg humor. Dette kommer frem i en uttalelse fra Henrik rett før talkshowet om Sofie: «Helst ville jeg ha hatt med meg manageren min, men hun måtte lese til en prøve» (s 105). Jeg vil også påstå at karikaturer av ulike voksenfigurer er en viktig del av humoren i romanen. Et eksempel på dette er under debatten mellom statsministeren og Henrik. Politikeren viser typisk «politikeroppførsel», og oppfyller mange av fordommene enkelte har mot politikere. Dette skal jeg se nærmere på i karakteranalysen.

En himmel full av skyer kan i tillegg karaktereres som en spenningsroman. Det er en sjanger som i akademisk forskning ikke har fått like stor oppmerksomhet som den psykologiske romanen og andre mere «alvorlige» romantyper. En spenningsroman er som sagt, en roman der drivkraften hovedsakelig består i at det er en eller annen form for mysterier som skal løses. I de fleste ungdomslitteraturene er det nok spenningsromanen vi finner de tydeligste røttene tilbake til gutteboken, noe jeg har påpekt i teoridelen. Selv om den moderne spenningsromanen for ungdom har klare linjer tilbake til gutteboken, har den blitt stadig mer kompleks. Den rommer også andre elementer enn bare spenning og underholdning (Birkeland

et al., 2005, s. 111). Det som gjør at vi kan si at *En Himmel full av skyer* er en spenningsroman, er at boken presenterer et høyt tempo, spenning og drama fra start til slutt. Hovedpersonen overviner ulike hindringer og utfordringer de kommer over for å oppnå et mål. Noen eksempler på dette er første møte med statsministeren (s.49-50), foreldrene, sykdommen, debatten og talkshowet, samt ungdomsdemonstrasjonen og stormingen av stortinget (kap. 16). Boken holder også leseren på kanten av stolen med uventede vendinger og overraskelser, noe som kjennetegner en spenningsroman.

Innholdet i boken er også dystopisk da den beskriver en verden som preges av elendighet, undertrykkelse og kaos når det kommer til klima og miljø. Boken presenterer en skrekkversjon av samfunnet som advarer mot en negativ samfunnsutvikling hvis vi ikke handler nå. Samfunnet i boken har gjennomgått en negativ utvikling, og får frem et budskap som peker på behovet for endring. Et eksempel på dette er Henriks engasjement for forurensning, klimaendringer og global oppvarming som kan bidra til ødeleggelse av jorda vår. Dette engasjementet er gjennomsyrrer hele romanen og setter derfor dystopien som et ledende tema gjennom boken. To av mange eksempler på dette er når Henrik sier «Jeg skal redde verden.» (s.11) og «Her vokser det all verdens med planter [...] Men når vi endelig har blitt så smarte som nå, forurenser vi masse med oppfinnelser som biler og fly [...] Selv om alle er enige i at det er en helt ekstremt dårlig ide å ødelegge den eneste planeten vi har, så er det nesten ingen som gjør noe med det (s.14-15).

I *En himmel full av skyer* kan en også se en parallell til krim- og detektivromanen, spesielt hardboild-sjangeren. Dette ved at romanen er samfunns- og samtidsbevisst med fokuset om miljøtrusselen. Barneetterforskeren er en integrert del av etterforskningen og sitter ikke bare der som en «Hercule Poirot» og skal oppklare en sak som allerede har skjedd. Den største forbrytelsen i denne boken ligger foran fortellingen. Den er altså fremandskuende, ikke tilbakeskuende som den typiske krim/spenningsromanen for voksne, der forbrytelsen stor sett alltid allerede har skjedd. De voksne virker som de fornekte klimakrisen, og det er barna som nøster opp trådene til forbrytelsen (klimakatastrofen). Dette er et viktig sjangertrekk i krim og spenning spesifikt for barn. Et eksempel på dette er måten Henrik presiser at de voksne bare er full av snakk om at miljøvern er utrolig viktig, men ikke iverksetter handlinger for å forbedre klima- og miljøproblemet på jorden (s.119-120).

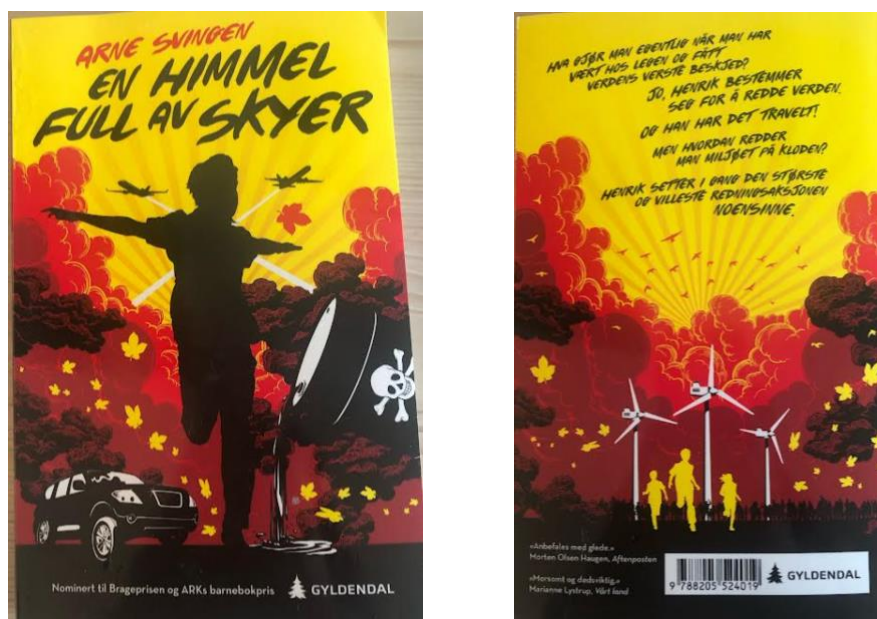
Vi kan sette denne detektivsjangeren i en sammenheng via «Blekkulf». Blekkulf er Norges mest kjente miljødetektiv og er skapt av Bente Roestad. Det er en blekksprut som formidler på en pedagogisk måte for barn at miljøvern er viktig (Blekkulfklubben, 2020). Parallellen fra dette til boken ser vi tydelig ved at Henrik legger ned en enorm innsats i å formidle til folket at miljøvern er viktig, og at hvis vi ikke handler nå, kan det være for sent. Dette kommer tydelig til uttrykk da Henrik og Bredo forbereder en underskriftskampanje for barn- og ungdom. De forbereder en tekst som skal appellere til kun barn under 18 år for å belyse at de voksne ikke gjør noe, og siden fremtiden er barnas, må de handle nå (s.158).

Jeg vil klassifisere *En himmel full av skyer* som en økofiksjon. Det er fordi boken har et stort fokus på behovet for miljøvennlige handlinger på jorden. Svingen presenterer et tankesett som bryter med den rådende vekst- og profitorienteringen som finnes i dagens samfunn, og setter bærekraft som det ledende prinsippet gjennom hele boken.

3.5 Paratekster

Tittelen *En himmel full av skyer* kan vekke et minne om sangen «Barn av regnbuen» (gjendiktet av Lillebjørn Nielsen, 1973, fra «My Rainbow Race» av Peter Seeger, 1967), som også går under navnet «En himmel full av stjerner». Denne sangen handler i hovedsak om at vi må ta vare på jorden vår som vi deler med alle, både mennesker, naturen og dyrene. Den tar også for seg at det er barn og unge som er håpet vårt for å klare å bevare jorden slik at vi kan leve i den i fremtiden. Dette innebærer nok mat til alle, få slutt på all krig og ødeleggelser, samt bevare naturen som omgir oss. Sangen er opptatt av at vi ikke må kaste bort tiden på å bare snakke om problemene, men å handle mens vi fremdeles har sjansen. Alt denne sangen tar for seg er lignende temaer som tas opp i boken, *En himmel full av skyer*. I boken er det ledende prinsippet at barna iverksetter en aksjon for å belyse til alle hvor dårlig det står til med jorden vår, og at vi må handle nå for å redde den fra undergang.

3.5.1 Omslagillustrasjon

(figur 1. Omslagsillustrasjon fra *En himmel full av skyer* (Svingen, 2018) laget av Martin Kvamme)

Omslaget på *En himmel full av skyer* er dominert av de sterke fargene rødt, gult og svart. Når fargene blir tatt i bruk på denne måten er det med på å bidra til en formidling. Fargene rødt kan assosieres med liv, energi og kjærlighet, men sett i fra bokens kontekster vil jeg si at den sterke rødfargen kan assosieres med «en rød forurensingshorisont», destruksjon og apokalypse. Fargen gult symbolisere lys og håp. I bokens sammenheng brukes fargen gult for å fremheve at det er et håp for fremtiden til jorden hvis vi handler nå. Dessuten kan både rødt og gult sammen gi en assosiasjon til soloppgang og-nedgang, noe som kan assosieres til at de dystre temaene boken tar opp, døden og klimakrisen. Hvis vi ikke gjør noe med klima- og miljøproblematikken går solen ned for siste gang på jorda, men hvis vi handler, står solen opp. Av den grunn vil jeg påpeke at den gule fargen og soloppgangen bærer med seg et bud om at boken ikke kun vil være bare dystre, men også at det er et håp for endring.

Fargene rødt og svart bidrar også til en assosiasjon til de alvorlige temaene boken omgir seg med. Disse to fargene brukes gjerne for å signalisere fare, og spesielt rødt brukes til å uttrykke sinne. Her kan det tolkes som et sinne mot at ingen gjør noe for å ta vare på miljøet og naturen på jorda. Som det kommer frem i boken er politikerne mest opptatt av status og det å bli likt av velgerne sine, enn å ta upopulære valg som kan føre til en misnøye hos

befolkningen. Fargen svart bidrar til assersjonen om død for jorden om det ikke iverksettes bevisste og klimavennlige handlinger.

Hvis vi ser på illustrasjonene på omslaget ser vi at gutten, røyken, skyene, bilen, flyene og oljen preger og dominerer forsiden av boken. Dette kan sees som representanter for forurensning. Mange av disse illustrasjonene, har fargen svart. Det samme gjelder den lange rekken av mennesker på baksiden og skyene. Gutten på fremsiden er helt svart og midtstilt på omslaget. Denne måten å fremheve mennesket på er med på å skape en bekreftelse på at klima- og miljøproblematikken på jorden er menneskeskapt og vår skyld alene. Den svarte røyken som dominerer over de røde skyene kan tolkes som forurensning fra for eksempel eksos fra biler og fly, og røyk fra fabrikker. Menneskene på baksiden av omslaget som har fargen svart kan assosieres med negativitet, skittenhet og fravær av håp for jordens fremtid. Menneskene er en del av forurensingsproblemet. Hvis ikke de handler nå, blir jorden å fortsette å bli forurenset av menneskers livstil.

Jeg ønsker å fremheve at illustrasjonene som har fargen svart på omslaget er menneskeskapt foruten vindmøllene på baksiden av omslaget som derimot er hvite. Fargen hvit kan signalisere håp og renhet. Vindkraft beskrives som «ren energi». Derfor kan en assosiere valget av denne fargen på vindmøllen som en renhet for jorda med fornybar energi i motsetning fra fossil kraft som dominerer de svarte illustrasjonene. I tillegg til vindmøllene kan også fuglene på baksiden tolkes som et tegn. De har fargen rød, noe som symboliserer fare. Dette kan ses i sammenheng med at hvis vi ikke handler nå, står dyrene i fare for å dø ut. På baksiden av omslaget ser vi tre skikkelser i fargen gul, som jeg tolker dystopisk. Disse skikkelsene samsvarer med de tre barna i boken som jobber sammen med å snu den negative klima- og miljøutviklingen verden står ovenfor.

Hvis vi ser på både fremsiden og baksiden av bokomslaget ser vi at fremsiden er preget av dystre farger og klimafiendtlige elementer. Baksiden fremstiller derimot i større grad en andel av klarere farger og flere elementer som kan assosieres med klimavennlighet. Det symboliseres med et rikt dyremangfold og den rene naturens muligheter hvis klimautslippene reduseres. Omslaget på romanen, med fargene og elementene som er i bevegelse, kan gi signaler om en bok som inneholder fart og spenning. Oljen, flyene, bilene og vindmøllene er tegn på at romanen handler om klima. På vaskeseddelen på baksiden av boken får vi vite at Henrik bestemmer seg for å redde verden, og at dette blir den største og villeste

redningsaksjonen noensinne. Dermed understreker dette at boken bærer med seg tema som fart, spenning og handlingskraftige valg.

3.6 Oppbygging

Komposisjonen i boken fremstiller et dystopis strengt samfunn og bygger på den narrative oppbyggingen. Vi blir først presentert for et etablert samfunn og vi møter hovedpersoner som skiller seg ut ifra mengden. Etter hvert slår samfunnets fasade sprekker, og dette tvinger frem handlinger fra hovedpersonene. Boken følger en kronologisk rekkefølge, der de tre første kapitlene beskriver det første legebesøket, og vi får et innblikk i Henrik sine følelser rundt legebesøket. Videre presenteres man for Henrik sin idé om å redde verden og personene rundt han. Denne delen kan betegnes som en eksplosjon da handlingen starter for fullt med at han har bestemt seg for å redde jorden fra klimakrisen. Denne igangsettende hendelsen kommer av at han får vite av legen sin at han kommer til å dø innen kort tid (s.10). På bakgrunn av dette har han dermed dårlig tid på seg til å redde kloden fra klimakrisen, og tar derfor et valg om å slutte på skolen.

I de kommende kapitlene blir det presentert flere andre konflikter enn klimakrisen som går igjen gjennom historien. De fleste av problemene som presenteres er knyttet til relasjoner mellom mennesker. Eksempler på dette er moren og faren til Henrik, som egentlig ikke er venner, men likevel må samarbeide på bakgrunn av at Henrik har kort tid igjen å leve. Et annet eksempel er Henriks relasjon til far og Sofies relasjon til sin mor (statsministeren). Parallelt med konfliktene som er knyttet til relasjoner kommer konflikten om klimakrisen tydelig frem gjennom hele boken som et bærende element.

Henriks miljøengasjement kommer tydelig frem igjennom konflikten med statsministeren. Han pusher statsministeren til å bli mer miljøvennlig, og prøver å bruke hennes berømmhet og makt til sin fordel. Dette gjør Henrik med god hjelp av hennes datter, Sofie. Henrik og Sofie utvikler gjennom boken et sterkt vennskap til hverandre. Statsministeren er på sin side meget opptatt av hva andre folk tenker om henne, og hvordan hun skal beholde populariteten. I fra det øyeblikket, der Henrik planlegger å true statsministeren, og frem til demonstrasjonen, skjer en intensivering av konflikten. Denne fasen i boken preges av ønsket Henrik har om å gjøre klimaet til en stor nyhetssak, og at planene deres for å oppnå dette gjentatte ganger ikke går slik han har planlagt. Dette kommer frem ved at nyhetssakene ofte blir fremstilt som en

personlig sak, noe som tar oppmerksomheten bort fra selve klimasaken. Innimellom klarer de å lykkes med oppmerksomheten for klima, og sakte, men sikkert stiger populariteten til Henrik. Han får av den grunn mer og mer oppmerksomhet rundt klimaengasjementet.

Henrik knytter et sterkt bånd til halvbroren sin Bredo. Bredo hjelper Henrik å planlegge en aksjon mot statsministeren (s.39). Fra denne planleggingen og frem til scenen på Youngstorget (s.183), kommer det frem at Henrik føler seg mer og mer sliten. Han må ofte hvile, og hode virker ikke som det skal. Disse episodene kan forstås som tegn på kreften, og at han blir mer og mer berørt av sykdommen. Når det er sagt fokuseres det imidlertid lite på at han er syk. Fokuset rettes i større grad mot miljøproblemene vi står ovenfor. Selv om Henrik er veldig syk, har han det mye bedre en planeten vår. Dette kommer frem i Henriks møte med en journalist, «Men hvis du blir sliten, stanser vi. [...] Jeg føler meg mye bedre enn planeten vår. Og jeg har skikkelig fæl kreft. Men kloden er så dårlig at det kan gå galt veldig fort. Forskjellen på meg og denne kloden er at det finnes veldig gode medisiner for jorda.» (s 143).

Hovedtemaet i romanen vil jeg fremheve at er Henriks ønske om en positiv klimautvikling på planeten vår. Dette ønsker han å få til ved å få opp øynene til de andre om hvor viktig dette er. Henrik velger å slutte på skolen da han mener at han ikke lærer det som er nødvendig der. «[...] Mennesket. Det er vi som gjør dette. Og sånt lærer jeg meg når jeg ikke er på skolen.» (s 66). Med dette poengterer Henrik at det virker som om at de voksne fornekte klimakrisen, «Har du sett de tre apefigurene: En holder seg for ørene, en for munnen og en for øynene? Sånn er du. Later som det ikke skjer.» (s66). Det er Henrik sin jobb å få opp øynene til de andre slik at de sammen kan forme en bedre fremtid for planeten. Budskapet i romanen er et skrik etter handling og en bevisstgjørelse av at barn og unge kan utgjøre en forskjell. Vi har bare en jord, og den må vi ta vare på.

Måten boken skaper spenning på er at det er flere mindre spenningstopper underveis, før oppklaringen/forløsningen av konflikten som sammenfaller med klimaket i spenningskurven på slutten av boken. De mindre spenningstoppene er blant annet forsøket på å kidnappe statsministeren (s.47-51), Henriks ulovlige opptak av statsministeren (s 69-70), planen om miljøvennlige t-skjorter til statsministeren som ble en fiasko (s.89-90) og Henrik sitt stønt på talkshowet (s. 107-109). I disse mindre spenningstoppene er statsministeren en gjentakende faktor. Dette kan være med på å utvikle karakterene og historien på en mer dyp og kompleks måte. Disse mindre spenningstoppene gir også leseren en pause fra høyt tempo og intensivitet.

Boken når en klimaks når Henrik får fylt Youngstorget med barn og ungdom som demonstrerer mot klimakrisen planeten står ovenfor. Det begynner med at Henrik holder en tale foran en utrolig folkemengde der han dumper 458 210 underskrifter foran folkemengden. Etter talen besvimer han, noe som er det tydeligste tegnet på kreften hans, men også ses som et symbol på at planeten er i ferd med å kollapse av klimakrisen. Henrik gir seg ikke og bestemmer seg for å storme inn i stortingssalen (s.187-192). Sammen med barna og ungdommene som har møtt opp, tar de seg inn i stortingssalen (s.191). I denne scenen øker spenningen drastisk i intensitet. Etter de har tatt seg inn i stortingssalen, roer spenningen seg litt, og boken går da inn i en avslutningsfase. Dette til tross av at det er nå populariteten og innflytelsen til Henrik virkelig tar av. Nyheten om at barn i Norge har tatt seg inn i stortingssalen, der de viktige avgjørelsene tas, går verden over i media, og dermed blir Henrik verdenskjent. Henrik blir kontaktet av FN, som vil ha han med til å tale i generalforsamlingen. På dette tidspunktet går det en ro over Henrik, og han slapper mer av. Han har oppnådd den oppmerksomheten rundt miljø og klimasaken som han ønsket.

Avslutningsvis får Henrik beskjed hos legen at det er mulig at det finnes en medisin til han likevel (s. 200-201). Boken slutter med at han tilbringer tid med Bredo og Sofie. Han forteller dem om at han er blitt kontaktet av FN, og at han ønsker at de begge skal være med. Dette blir en bekreftelse på deres viktige roller som støttespillere og venner.

Første og siste kapittel danner en sirkelkomposisjon. Begge kapitlene heter «En skikkelig bra dag». Den viktigste hendelsen i de to kapitlene er et legebesøk oppfulgt av en flukt til enga. Der beskrives det hvordan Henrik løper til sykehuset fordi han nekter å kjøre bil dit. Etterpå beskrives det hvordan han plutselig løper vekk fra legekantoret til en eng han kjenner til. Her legger han seg ned og ser opp på skyene. Beskjedene han får hos legen og besøket på enga i disse to kapitlene, har stor kontrast fra hverandre. Den første gangen han får beskjed hos legen at han ikke har lenge igjen å leve, springer han til enga og blir liggende. Her skildres det om de mørke skyene som henger over han, noe som kan tolkes som både døden og forurensningen på kloden. Det er her han bestemmer seg for å redde verden fra miljøkrisen (s. 10-11). Den andre gangen han kommer til legen får han beskjed om at det er håp, en medisin de kan prøve ut kan gjøre han frisk. Også denne gangen løper han ned til enga. Denne gangen er skyene forsvunnet fra himmelen. Dette kan tolkes som at han ser både håp for seg selv, men også at han har blitt hørt gjennom sitt engasjement for miljøet og er godt i gang med å åpne opp øynene til verden (s.201). Disse to kapitlene er en repetisjon av det samme

mønsteret, og har en speilvending når det gjelder oppbygning av følelser og energi hos Henrik. De to beskjedene han har fått hos legen er i kontrast med hverandre, der den første gir uttrykk for fravær av håp, mens den andre gir et glimt av håp likevel.

3.7 Personkarakteristikk

Romanen har en personal synsvinkel og blir fortalt av en jeg- forteller. Vi «ser» handlingen gjennom Henrik, en gutt på 11 år som er engasjert for klimaet på kloden. Vi får innblikk i tankene og refleksjonene hans, og ser de ulike situasjonene og personene fra hans synsvinkel (Norsksidene). Når forfatteren velger å bruke førstepersonsforteller i en roman, er det med på å bidra at Henrik sine tanker og følelser kommer frem. Leseren får mer eierskap til boken da en lett kan smelte inn i hovedpersonene følelser. Dette gjør også at Henrik sin egen stemme kommer tydelig frem og hans opplevelse av verden og refleksjoner blir tydelig skildret på en god måte. Dette setter et eget preg over romanen. Henrik sitt unge, idealistiske og praktiske tenkemåte, gjennomsyrrer romanen.

3.8 Hovedkarakterer

Henrik fremstår som en veldig kreativ gutt som er positiv, engasjert og full av energi. Han er sterk på den måten at han ikke lar seg knekke av motgang. Han tar heller i bruk denne motgangen for å utarbeide noe positivt gjennom et enormt pågangsmot. Fra vi blir kjent med Henrik gjennom begynnelsen av boken frem til slutten, har han stort sett alltid noe på gang. Han strør rundt seg med planer og et voldsomt engasjement for miljøet på kloden. Dette har han tilsynelatende liten tid på å gjennomføre, og Bredo kommenterer dette: «Jeg mener, da du gikk på cellegift, så var du kvalm og spydde og sånn hele tiden. Men nå er det som om du har en rakett i rumpa og en turbo i hjernen. – Det er sant, det. Jeg kan jo få dødsvondt i morgen. Jeg må ringe Sofie» (s. 72).

Det er også viktig å påpeke at det også er noen scener der han motstrebende må ta seg en pause for å slappe av. Han må ta seg en pause fra det viktige arbeidet fordi han føler seg sliten og trøtt: «Jeg ligger i senga, selv om jeg egentlig ikke burde ligge her, men i stedet fanget ideer som svever rundt i rommet. Men sceneteppet er på vei ned foran øynene mine, og jeg må hvile, bare bitte lite grann» (s. 37-38). Disse episodene kan tolkes som et tegn på sykdommen, men også et tegn på at tiden renner ut for å redde kloden vår fra klimakrisen. For det meste har han et avslappet forhold til at han skal dø av kreft, men innrømmer imidlertid til

Sofie da han står på toppen av skaterrampen og skal sette utfor for første gang, at han er redd for å dø (s.168). I denne scenen viser Henrik tydelig for seg selv at han er modig, en som kaster seg uti ting, isteden for å være redd og tilbakeholden. Dette øyeblikket kan tolkes som en motivator for leseren.

Helt fra første kapittel er det svært tydelig at Henrik setter miljøet først. Han er meget prinsippfast. Dette kommer frem ved at han ikke en eneste gang, setter seg inn i morens bil selv om de skal til samme plass. Henrik mener også at hvis faren skal besøke han og tar fly, så kan han like greit la vær å komme på besøk. For Henrik er spørsmål rundt miljø ganske enkelt og tydelig. Det er viktig å ta vare på miljøet for en god fremtid, og dermed skal man slutte med å gjøre de tingene som skader miljøet. Hans oppfatning er at alle andre mennesker over hele verden også burde tenke slik. Derfor er han meget opptatt av å informere andre om hvor skadelig livsstilen vi har er. Henrik er generelt sett svært idealistisk og opptatt av å gjøre verden til et bedre sted for alle levende organismer, både gjennom arbeidet for et bedre miljø, rettferdig fordeling av ulike goder, og gjennom å ta vare på naturen vår.

Selv om Henrik allerede vet veldig mye, går han også aktivt inn for å skaffe seg mer kunnskap om klimaendringene og hvilke klimavennlige valg vi har. Dette understrekes i boken flere ganger (s.18, 66, 114): «Jeg bruker dagene til å lese meg opp på alt jeg finner om forurensning og miljøproblemer. Det er som å ha tidenes vanskeligste prøve på skolen. Temaet er så stort at jeg ikke rekker over særlig mye» (114). Med dette understrekes det i boken at det å skaffe seg kunnskap om klima, miljø og forurensning er viktig. Selv om Henrik er meget opptatt av å sette miljø fremfor alt annet, er han tydelig på at han også har gjort og enda gjør ting som er uheldig for miljøet. Han unnskylder seg med at han ikke viste bedre på den tiden han gjorde det, og fordi samfunnet er lagt opp slik at å ta et annet valg, hadde vært svært vanskelig: «Det ligger et plastgresskar på hylla som jeg brukte to Halloween. Eller var det bare én? Jeg blir irritert på meg selv. Jeg har like mye skyld i at alt går til helvete. For jeg visste ikke bedre. Jeg hadde en sånn uforglemmelig og gjørmeaktig barnehjerne som ikke kunne tenke skikkelig ennå. Og den gang var det ikke lure voksne der som kunne få meg på bedre tanker» (s.133).

3.8.1 Andre sentrale barnekarakterer

Henrik har et veldig tett forhold til halvbroren Bredo. De både slåss, krangler og har det hyggelig sammen. Alt dette gjør de gjerne på en gang: «Jeg slåss med Bredo. Han banker meg litt, jeg banker ham, og så ler vi litt innimellom» (s.12). Som en eldre bror er Bredo den av de to som er mer skeptisk og nølende. Han fremstår som en som tenker og vurderer meget nøye før han handler. Bredo er, i motsetning til Henrik, opptatt av å ha en solid og god plan før man iverksetter den. Med sine kritiske spørsmål knyttet til hvordan planene skal gjennomføres, hjelper han Henrik med ideene og planene sine.

I utgangspunktet blir i hovedsak Bredo med på Henrik sine planer for å være grei mot han (s.35). Men gjennom Henrik sin stadige masing og egne opplevelser, får Bredo øynene opp for at det gjerne er noe meget galt med måten samfunnet lever på når det kommer til å ta vare på miljøet vårt: «- Jeg var med mamma på butikken. De har nesten ingenting som ikke er pakket i plast. Ikke frukt en gang. Vi kjøpte druer i plast, epler i plast, tomater i plast, blåbær i plast. Det er noe som er galt når man kommer hjem med to kilo plast bare man går for å handle mat. Og så har de bare tilbud på sånt som er usunt. Sånn som frossen Grandiosa, som i tillegg sikkert lages i en fabrikk som forurenses utrolig mye. - Nå høres du ut som meg. Hva har skjedd? - Jeg prøver bare å si at jeg tror at du har rett». (s. 35). Bredo blir sakte men sikkert engasjert for klimapolitikken, og flere av prosjektene for å skape oppmerksomhet rundt miljøspørsmål er Bredo sine ideer. Ett eksempel på dette er stuntet med forurenset mat (s.116) og demonstrasjonstoget (s.162).

En annen karakter i boken er Sofie, statsministerens datter. Hun blir en god venn og støttespiller til Henrik. Sofie er ei tøff og selvsikker jente, som står stødig på egne bein og forventer og krever å bli lyttet til, selv om hun bare er et barn. Hun diktere flere ganger i boken hva moren skal gjøre, men hevder selv at moren aldri lytter til henne (s.57). Det at statsministeren, moren til Sofie, lytter til henne, gir Sofie mye makt. Henrik bestemmer seg for å gjøre Sofie oppmerksom på dette. Dette er starten på et tett samarbeid mellom Sofie og Henrik for å utnytte denne makten systematisk. Sofie er slettes ikke fornøyd med at moren er statsminister, og er heller ikke enig i politikken moren fører (s.57). Hun har derfor ingen problem med å fremstille moren i et dårlig lys (s. 61-62). Dette medfører at det oppstår endel ulemper på hjemmebanen mellom statsministeren og Sofie.

Sofie blir både rådgiveren og manageren til Henrik, tross sin unge alder. Hennes jobb blir å fortelle Henrik hvordan han skal få budskapet sitt frem rundt klimakrisen, samt hvilke programmer og intervjuer han bør takke ja til å være med på (s. 100-101). På bakgrunn av at Sofie er datteren til selveste statsministeren i Norge, har hun mange gode kontakter. Dette gjør det enkelt for henne når det kommer til å fikse debatter og demonstrasjonstillatelser. I tillegg til dette har hun også erfaring fra å observere moren om hvordan man skal håndtere spørsmål fra pressen (s.155), og hvilke triks politikere bruker når de debatterer (s.118). På denne måten er hun til stor hjelp når det kommer til å preppe Henrik når det kommer til å håndtere presset, hvordan få frem budskapet sitt, og hvordan han skal håndtere de ulike situasjonene han havner oppi.

Sofie er meget opptatt av å irritere moren og liker tanken på å være med på å bestemme. Selv om hun er langt fra så idealistisk som Henrik, er det dette som i hovedsak binder Sofie og Henrik sammen. Sofie har et inderlig håp om at moren ikke skal bli gjenvalgt som statsminister, og hvis hun da kan bidra til å ødelegge gjenvalget for moren, stiller hun gjerne opp og hjelper Henrik med sine planer (s.134). Kanskje er Sofie lei av å føle seg som nummer to i rekken hos moren, og egentlig har et inderlig ønske om å være i en normal familie med normal jobb.

3.8.2 Voksenkarakterer

Moren og faren til Henrik bor ikke sammen, og av den grunn er moren den av foreldrene som har oppdratt Henrik og som han er sterkest knyttet til. Moren beskrives som en som bekymrer seg mye, spesielt for Henrik. Hun er også veldig opptatt av store katastrofer og hva som skal til for å overleve hvis en katastrofe inntreffer (s.21). Selv om hun er svært opptatt og bekymret over slike katastrofer, stiller hun seg skeptisk til det skrekks scenariene som Henrik skisserer når han prøver å få henne til å innse at klimaendringene er en slik krisesituasjon. Henrik sammenligner moren med resten av menneskeheten som ikke tar klimaendringene på alvor: Hun får masse informasjon om klimaendringene, om hvilke konsekvenser de får, hva som ikke er bra å gjøre for klimaet og miljøet, og hvorfor. Likevel forsetter hun mer eller mindre som før uten å la det få noen konsekvenser for hvordan hun lever (s.66-67). Mot slutten av boken skjer en endring hos mor og hun har begynt å forstå at disse tingene er viktige. «Men du, i går tok jeg noen beslutninger. Jeg skal selge bilen. Og slutte å kjøpe bæreposer. Og jeg skal fly mindre, selv om jeg allerede flyr veldig lite. Og jeg skal være nøye på kildesorteringen, ikke bare sann cirka som jeg er nå. Det er en start, ikke sant?» (s.147).

Faren til Henrik er fraværende i begynnelsen av romanene. Han forsvant ut av familien da Henrik var liten, og bor i Nord-Norge. Der lever han ut fiskedrommen sin med en ny dame. Faren glemmer bursdager, ringer sjelden og følger ikke mye med på Henriks utvikling (s.18). Men når faren får vite at han er alvorlig syk, velger han å komme til Henrik. Siden faren jobber som fisker, er han dermed veldig opptatt og engasjert i havmiljøet i Lofoten. Han er også svært opptatt av å stoppe oljeutvinning i Lofoten. Selv om han er dette, er han helt uvitende om Henriks store miljøengasjement. «Så du skjønner kanskje at jeg blir eitrende forbanna når folk sier de vil gjøre alt dette i et område som er et av verdens mest sårbare. Det skal ikke store uhellet til før fisken forsvinner og fuglene dør, og strendene blir svarte. Men er du noe interessert i å høre på dette da? Vil du ikke heller spille Yatzy eller ludo? – Du kjenner meg ikke så godt, du?» (s. 82-83).

Faren blir engasjert i Henrik sitt store klimaengasjement og hans planer for å redde kloden. Han går derfor med på å hjelpe Henrik med å snikfotografere statsministeren i en miljøvennlig t-skjorte, som er en av de mangle planene til Henrik. Dette er noe av det første de gjør sammen noen gang, og i dette samarbeidet finner de ut at det var veldig hyggelig å gjøre ting sammen. Dette var derfor en viktig hendelse som var med på å bringe far og sønn nærmere hverandre. Når far reiser hjem igjen etter besøket, har de et mye bedre forhold enn da han kom.

Begge foreldrene til Henrik er ikke så veldig nøye med å leve klimavennlig. De har begge to noen områder der de velger å gjøre noe for miljøet, og andre vaner som de fortsetter med, selv om disse vanene er ødeleggende for miljøet. Sett bort fra dette er begge to veldig stolte over det Henrik får til gjennom sitt klimaengasjement (s.131-132). Henriks mor og far knytter også i denne tiden et sterke bånd.

En annen viktig gruppe voksne i romanene, er politikerne. Den politikeren vi hører mest om er Vibeke. Hun er statsministeren i Norge og moren til Sofie. Det er henne Henrik mest iherdig prøver å påvirke til å drive en mer miljøvennlig politikk. Vibeke fremstilles som meget omsorgsfull, og datteren Sofie betyr mye for henne (s.53). I en krisesituasjon, som Bredo og Henrik har rigget, er sikkerheten til Henrik det første hun tenker på, og vaktene må få han i sikkerhet (s.50). Med denne handlingen vises det at hun er svært omsorgsfull ovenfor de aller fleste, ikke bare datteren.

Vibeke gir et klart uttrykk for at hun ønsker å bli gjenvalgt som statsminister, og da er ikke miljøet en populær nok sak å jobbe med. Ifølge Sofie vet Vibeke det er viktig å fremstille meningene sine på en slik måte at de passer med meningene til de fleste andre mennesker. Hun sier aldri noe som kan støte vekk mulige velgere (s.118). Under en miljødebatt med Henrik sier hun blant annet at miljøvern er viktig, men unlater å peke på hva politikerne faktisk gjør for miljøet (s.119). På denne måten kan det virke som om klima er en sak som ser bra ut på papiret, og som politikerne peker på som viktig, men ikke en sak de prioriterer fordi de andre sakene deres gir større uttelling hos velgerne deres.

En annen politiker vil blir presentert for i romanene, er Trond. Han fremstilles som en gretten type som ingen liker, men som tilsynelatende synes det er stas å ha en ministerstilling. Selv om han har stillingen som miljøvernminister, virker det ikke ut som om at han er spesielt interessert i å gjøre noe for miljøet. Han virker mer opptatt av problemene ved miljøtiltak enn viktigheten av at det settes inn tiltak for miljøet. Han er svært lite begeistret for at barn blander seg inn i politikken (s.163-166).

Både Vibeke og Trond representerer ulike stereotyper som vi knytter til politikere. Eksempler på dette er at begge får frem at politikere er handlingslammet på grunn av motstridende interesser. Det er vanskelig å få lagt frem effektive løsninger for å gjøre alle til lags med tanken på å skal beholde populariteten frem til neste valg. Begge politikerne er opptatt av at det ikke finnes enkle løsninger på klimaproblemene og at det tar tid å utarbeide og bli enige om tiltak for miljøkrisen. De velger derfor å ikke engasjere seg i det bare for å gjøre det lettere for seg selv ved neste gjenvalg, da det hele er en svært komplisert sak. Dette står i en svært sterk kontrast av Henriks svart-hvite måte å tenke på rundt miljøet, der det kun handler om å stoppe å gjøre det som ikke er miljøvennlig.

De voksne i romanen fremstilles ikke som handlingskraftige nok til å møte og ta tak i de problemene kloden vår står ovenfor til Henrik sin store frustrasjon. «Det er som om unge hjerner mye lettere skjønner hele greia. Voksne ser bare tunge og vanskelige og veldig treige måter å fikse ting på. Selv om de har gått lengre på skolen og burde vite mer enn oss. Som om det går ned en rullegardin eller hjernen fylles av en myr med bla-bla når man blir voksen» (s.160). Som jeg har påpekt i teorien brukes karnevalisme som et begrepet innenfor barnelitteraturen. I boken ser vi trekk i fra dette. De voksne er lite handlingskraftige rundt

klimapolitikken og har liten autoritet, da barna egentlig gjør det de selv ønsker i miljøvernsaken. Barna har stor makt over sine foreldre, og det er de som kan få mest til. Flere av voksenfigurene i boken blir latterliggjort ved at deres feil eller mangler blir fremhevet. Et eksempel på dette er farens engasjement for fiske og hans manglende kunnskap på å fylle rollen som far på en god nok måte. Et annet eksempel er statsministerens dårlige kjøkkenferdigheter og hvor opptatt hun er av å være politisk korrekt, og hvor mye tid moren til Henrik bruker på å gå rundt å være bekymret for Henrik. Ironien i det sistnevnte er hvor svært opptatt moren er av å bekymre seg for fremtiden for seg selv og barna, men samtidig ikke klarer å ta inn over seg hvor mye hun faktisk bør være bekymret for klimaendringene som skjer på kloden og dens konsekvenser.

3.9 Beskrivelser av miljøet.

En himmel full av skyer er som nevnt under sjanger, en realistisk samtidsroman, der miljøet er beskrevet på en slik måte at dagens unge kan ta gjenkjennelse av den. Dette kommer blant annet til uttrykk ved bruk av mobil, gaming, youtube osv. Det kommer også til uttrykk ved promoteringen av elbiler isteden for diesel/bensinbilene de fremdeles kjører. I tillegg til dette er det mange miljøbeskrivelser som bidrar til å få Henrik, Bredo og Sofie til å fremstå som barn med en hverdag som leserne kan kjenne seg igjen i. De har blant annet prøver på skolen, krangler med søsken eller foreldre, står på skateboard, status i vennegjengen osv. Dette er elementer som ifølge Nes, kaller en virkelighetseffekt der målet er å gi leserne en følelse av realisme (Nes, 2020, s. 37).

Henrik sin familie er en ganske så vanlig familie da både alenemødre, skilte foreldre og halvsøsken er et kjent fenomen i dagens samfunn. Henrik bor sammen med moren sin, og halvbroren, og har stor sett ikke kontakt med far. Sofie sin familie er også en realistisk fremstilling av hva vi ser forekommer mer og mer i dagens samfunn. Hun er datter av et lesbisk ektepar og har to mødre. Noe litt mer uvanlig med hennes familie vil jeg påpeke er at det ikke er vanlig for et barn å ha livvakter rundt seg hele tiden, ha flere boliger, og en mor som hele tiden er på tv og i avis. Likevel understrekes det også at det er det «normale» og dagligdagse i familien. For eksempel at Sofie ønsker at de skal bestille pizza, at moren lager brownies fra pose (s.100), at de hører på Grand-Prix låter og ser på realityserier sammen (s.73). Sofie krangler også en del med moren, men statsministeren er veldig glad i datteren sin, og hun er bekymret for henne. Dette fører til at moren legger seg for mye opp i det som

Sofie mener er privatlivet hennes (s.53-58). Et slik mor- og datterforhold er det nok utrolig mange som kan kjennes seg igjen i.

I *En himmel full av skyer* blir blant annet stedene Inkognitogata (s. 32), Røa (s. 85) og Jar (s. 54) nevnt. Demonstrasjonen skjer på Youngstorget og utenfor Stortinget. Det nevnes hvilket område statsministeren og Sofie bor i (et av husene deres), men vi får aldri høre hvor i Oslo Henrik bor. Enkelte ganger blir mindre presise steder opplyst om, som for eksempel sentrum (s.75), men i de fleste tilfeller er det ikke spesifisert hvor handlingen foregår. Jeg tror det er to hensyn som spilles inn. På den ene siden bidrar spesifikke steder til å forankre hendelsen til et bestemt sted, og dette vil da føre til en forventning om at også annen faktainformasjon i boken ikke er dirkete feil (Nikolajeva, 2014, s.26). På samme tid bidrar en forankring til veldig spesifikke steder til å gjøre fortellingen fjernere fra hverdagen til barn som ikke bor i Oslo. I mange av beskrivelsene, spesielt av Henrik sin hverdag, kunne fortellingen skjedd i et hvilket som helst nabolag. Det er først når Henrik skal i kontakt med politikere og demonstrasjonen, at spesifikke steder som Oslo og stortinget nevnes.

Romanen skildrer et dystopisk miljø som advarer mot en mulig negativ samfunnsutvikling. Gjennom boken blir vi presentert for en dystopisk fremtid hvis vi ikke gjør noe for miljøet nå. Henriks aksjon for miljøet på kloden blir stimulert av de etiske refleksjonene rundt vårt forhold til naturen. For eksempel da Henrik velger bevisst å ikke handle inn t-skjortene på H&M (s.75), og når han reflekterer over hans eget unødvendige forbruk oppigjennom årene, og unnskylder seg med at «hadde jeg visst» (s.176-177). Det dystopiske miljøet som blir skildret når det kommer til de menneskeskapte problemene som tematiserer forurensning, global oppvarming og ødeleggelse av natur og livsmiljø, har en sentral rolle i romanen.

Verdsetting av naturen har en sentral rolle i romanen. Det kommer tydelig til uttrykk en slags frykt for at naturen ikke alltid kommer til å være like vakker og flott hvis vi ikke tar vare på den. Dette kommer spesielt til uttrykk gjennom refleksjonen Henrik gjør rundt hvor heldig vi er som har denne jorda og naturen som omgir den «Egentlig er vi urolig heldige som har funnet en planet som ikke er ubeboelig, sånn som alle de andre planetene i solsystemene vi vet om. Her vokser det all verden planter og trær, det finnes milliarder av dyr og insekter og mikroorganismer, og vi har fått utvikle oss fra amøber og aper til mennesker som kan snakke, sykle og finne opp nye mobiltelefoner. Men når vi endelig har blitt så smarte som nå,

forurensere vi masse med oppfinnelser som biler og fly. Vi setter opp fabrikker som fyller lufta med dritt, hogger regnskog og kaster søpla vår i havet» (s.14).

Henrik beskriver naturen positivt, blant annet i de mange beskrivelsene der han legger seg ned i en eng, og bare er i ett med naturen: «Og snart er jeg der igjen. Den stille enga i skogbrynet med høye strå som kiler ansiktet da jeg legger meg ned og ser opp på en himmel full av skittenhvite bomullsdotter. Her burde jeg ligge oftere. Se dagen sive sakte forbi, og føle på at jeg lever» (s. 136). Disse skildringene som Henrik kommer med vekker en følelse av å gå i ett med naturen og de omgivelsene som omgir oss. Selv om skyene blir skildret som «skittenhvite bomullsdottene», vekker dette likevel en følelse om håp for fremtida.

3.9.1. Symbolbruk knyttet til skyene

Tittelen på boken, *En himmel full av skyer*, er i tråd med mange ulike beskrivelser av skyer på himmelen som nevnes ganske ofte i boken. Her varierer Svingens språkbruket sitt ved å få frem ulike skildringer av skyene. Eksempelvis sammenligner han skyene som grå bomullsdotter (s.77), lakris (s,41) og himmelgjørme (s.47). Også løpende i boken beskrives himmelen som «noen skyer» til «tett skydekke». Dette kan tolkes som at Svingens forsøk er å få frem klimakrisen på en slik måte at en kan assosiere disse beskrivelsene av skyene med klimakrisen i dagens samfunn. Det ser mørkt ut for kloden vår om vi ikke handler nå. Etter scenen på slutten av boken ved Stortinget, bemerker Henrik: «Vi har jo ikke hatt sol på kjempelenge. [...] Jeg føler på meg at været blir bedre i morgen» (s.194-195). Dette kan tolkes som at de har fått frem budskapet sitt til folket og at det nå er en sjanse for å lykkes med at folk blir bevisste og kommer til å ta miljøvennlige valg. Det som i teksten kan tolkes som neste dag, etter det siste legebesøket, er skyene borte. Henrik ligger igjen i engen og ser opp på en himmel der skyene på magisk vis har forsvunnet (s.201). Sykdommen til Henrik og hans engasjement for miljøet henger sammen med hverandre og kan tolkes som to paralleller som følger hverandre i boken. Så lenge Henrik er syk og mennesker ikke gjør nok for miljøet, er det overskyet, og skyene forsvinner i takt med problemene hans. Tidligere i analysen lanserte jeg ideen om paratekstene, at skyene kan leses som forurensning. Om vi bruker denne koblingen mellom skyer og forurensning, så kan det at skyene forsvinner symbolisere overgangen til en renere verden, da man mot slutten av romanen begynner å se virkningen av Henriks arbeid for miljøet. Svingens presentasjon av fravær av skyene i det siste kapitlet er med på å få frem at det skjer en positiv endring. Den klare himmelen understreker derfor at Henrik og miljøet går en lysere fremtid i møte.

3.10 Romanens tema og budskap

Det er to parallelle fortellinger i *En himmel full av skyer*. Henriks individuelle kamp mot sykdom og den store fellesfortellingen: vi er alle i samme båt, kloden vi bor på er syk. I romanen og i Henriks bevissthet, er det verdens problemer rundt miljø som har hovedfokus, og romanen dreier seg om hvordan han går fram for å prøve å redde den. Boken presenterer en dystopisk fremtid og peker på behovet for en endring. Prosjektet til Henrik er helt konkret å skape en oppmerksomhet rundt krisetilstanden til miljøet på jorda. «Hvis folk bare kan våkne, tenker han, vil det skje endringer» (s.67). Det at Henrik får beskjed om at han mest sannsynlig skal dø, gjør denne tematikken sterkere. Det er fordi Henrik blir konfrontert med døden, og da ser man gjerne ting i et større perspektiv og reflekterer mer om hva som er uviktig og hva man virkelig setter pris på. For Henrik sin del er det en ren natur som en kan leve i, som virkelig betyr noe.

Et annet tema jeg tenker er viktig å belyse, er tanken om at barn kan få til endringer, om de jobber hardt nok. Dette er med på å reflektere over fremtidens generasjon, «ta vare på jorden slik at fremtidens generasjoner kan leve i den», som er selveste definisjon på bærekraftig utvikling (FN-Sambandet, 2021). Jeg tenker derfor at bokens budskap er at både barn og voksne må ta ansvar for miljøets og jordens fremtid for ikke å miste verdifulle muligheter i fremtiden. Boken er i tillegg opptatt av man må tenke langsiktig og bærekraftig på alle områder, både når det gjelder forurensing, forvaltning av naturen, klimautslipp, rettferdig fordeling av goder, klesproduksjon og bærekraftig mat. *En himmel full av skyer* presenterer ingen quick-fix, men heller en quick-start. Denne romanen skriker ikke etter å gi mennesker dårlig samvittighet og be om kildesortering, men er heller et skrik etter handling.

4.0 Økokritisk drøfting av klimafremstilling

Økokritikk er en akademisk tilnærming som ser på sammenhengen mellom litteratur og miljø. En økokritisk drøfting av klimafremstillinger i litteratur kan være med på å bidra til å øke forståelsen av hvordan forfattere skildre klimaendringer i verkene sine. Det kan også fokusere på hvordan forfattere skildrer miljøendringer og de ulike konsekvensene av aktuelle endringer. For eksempel kan en økokritisk analyse av klimafremstillinger i litteratur være med på å undersøke hvordan forfattere skildrer konsekvensene av global oppvarming, som ekstremvær, tørke og økt havnivå, noe Svingen svært godt mestrer å gjøre i det litterære verket *En himmel full av skyer*.

På en annen side kan det være å se på hvordan forfattere bruker litterære teknikker for å skildre klimaendringer. Et eksempel på dette kan være hvordan forfattere bruker metaforer, symbolikk og andre litterære virkemidler for å formidle budskap om klimaendringer. I *En himmel full av skyer*, ser vi hvordan Svingen formidler dette gjennom Henriks tydelige refleksjoner og opplevelser av verden, og måten han aktivt går inn for å skaffe seg mer kunnskap om klimaendringene og hvilke klimavennlige valg vi har. Dette er et bærende element i Svingens bok, noe som kan bidra til at leseren blir emosjonelt engasjert og reflektert over eget forbruk.

Videre kan en tenke seg at en økokritisk drøfting av klimafremstillinger også fokuserer på hvordan litteratur kan være med på å påvirke leserens holdninger til de klima- og miljøutfordringene kloden vår står ovenfor i dag. For eksempel kan en økokritisk analyse av klimafremstillinger undersøke hvordan litteratur kan bidra til å øke bevisstheten rundt klimaendringer og som i beste fall kan inspirere til handling. I *En himmel full av skyer* appellerer Svingen seg radikalt og konkret. Henriks miljøengasjement setter fokus på at endringer må til for å redde kloden fra undergang. På denne måten vil det kunne inspirere leserne til handling og bevissthet om klimautfordringene vi i dag står ovenfor. Faktaene som Svingen presenterer i boken, har opphav i dagens problemer, da han eksempelvis refererer til Parisavtalen og FN's bærekraftsmål. På denne måten bidrar boken til å øke bevisstheten om de aktuelle klimautfordringene som preger dagens samfunn.

En annen tilnærming kan være å se på hvordan forfattere skildrer forholdet mellom mennesker og naturen, og hvordan dette kan påvirke klimaendringer. Et eksempel på dette kan være å undersøke hvordan forfatteren skildrer menneskers avhengighet av naturen, og hvordan dette kan bidra til økt forståelse for hvor viktig det er å ta vare på miljøet. Som det kommer frem i analysen, er forholdet mellom mennesker og natur verdsatt i romanen og har en sentral rolle. Svingen skildrer naturen gjennom Henrik, og det kommer frem en refleksjon over forholdet mellom naturens skjønnhet og kraft, men også om hvordan mennesker har ødelagt naturen og hvordan det påvirker oss. «Men så står jeg der. Høye strå strekker seg mot meg. Fargerike blomster på bakken. Lyng og mose. Sletten er omkranset av grønne trær. Over meg henger mørke skyer» (s.10). Slik det kommer frem i analysen kan denne måten å skildre forholdet mellom mennesker og natur symbolisere overgangen til en renere verden, da man mot slutten av romanen blir presentert for fravær av disse mørke skyene.

I møte med skolen er lærerne med på å utvide barnets verden. I aldersgruppen 7 til 12 år blir barnet mer bevisst i sitt indre liv og utvikler drømmer og håp. Gjennom litteratur kan de søke kunnskap om verden og samle inn informasjon som gir svar og se ting i sammenhenger. Barnet begynner å identifisere seg med den helteaktige personen som litteraturen fremstiller og kan gjennom dette identifisere seg som helter og heltinner som ordner opp i verden. Dette gjenkjennelsesaspektet bidrar til at de unge leserne kjenner seg igjen i hovedpersonen og er et aspekt gutteboken er tuftet på (Penne, 2001, s. 295). I løpet av perioden 7 til 12 år utvikler barnet evne til å forstå og snakke om fortellinger som en konkret helhet. De videreutvikler den litterære kompetansen fra å bare kunne gjenfortelle den til å bli i stand til å gå inn i den impliserte forfatterens rolle og blikk. Gjennom dette blir de i stand til å reflektere, drøfte og se sammenhenger i litteraturens helhet (Penne, 2001, s. 297).

Litteratur har et potensial i klasserommet da elevene eksempelvis kan lære om samfunnsmessige utfordringer. Det kan også hjelpe elevene med å utvikle kritisk tenking og analyseferdigheter. Ved å lese og diskutere litteratur kan elevene også lære å tolke og utvikle egne meninger og synspunkter. Gjennom å lese om ulike karakterer og deres erfaringer, kan elevene lære å sette seg i andres sko og forstå deres perspektiver. Som nevnt i teorien, er ungdomslitteratur med på å skape et gjenkjennelsesaspekt for elevene fordi historien fortelles fra en ungdoms perspektiv. Å da kan en lærer ved å arbeide med bærekraftig litteratur i klasserommet vise hvordan konsekvensene av global oppvarming påvirker enkeltmennesker.

Å bruke økokritisk litteratur i skolen vil jeg påstå at i stor grad kan være med på å bidra til, og bevisstgjøre barn og ungdom, om de klima- og miljøutfordringene vi står ovenfor i dag. Litteratur kan også være med på å påvirke elevenes holdninger og handlinger til miljøet og kan med dette bidra til at elevene blir gode økoborgere som engasjerer seg for fremtidens generasjoner. *En himmel full av skyer* har potensial i klasserommet fordi den kan hjelpe elever med å utvikle sin forståelse av klima- og miljø, og hvilke utfordringer vi har i dagens samfunn når det kommer til forurensning og global oppvarming. Jeg vil derfor påstå at *En himmel full av skyer* har et potensial i klasserommet.

5.0 Konklusjon

Målet med denne oppgaven har vært å undersøke hvordan miljø- og klimakrisen blir fremstilt i en spenningsroman for ungdom. Ved å ta for meg spenningsromanen *En himmel full av skyer*, har jeg sett på hvordan Svingen skildrer miljø- og klimakrisen i lys av dagens aktuelle samfunnsproblemer. Jeg har også sett på hvordan Svingen bruker en dystopisk og økokritisk tilnærming for å formidle kunnskap om de miljø- og klimautfordringene vi i dag står ovenfor. Jeg har også sett på hvordan en slik roman kan bidra til at elevene blir mer økobevisst.

I tråd med Gogas prinsipp om å «ruste elever til å bli gode økoborgere gjennom en bærekraftig litteraturundervisning» (Goga, 2022, s. 385), er det mulig å argumentere for at *En himmel full av skyer* har et potensial i klasserommet. Dette fordi den griper fatt i klimautfordringene verden står ovenfor i dagens samfunn. Den legger også opp til selvstendighet, kritisk tenking og refleksjon. Gjennom gjenkjennelseaspektene i boken vil jeg påstå at den kan bidra til å trekke virkeligheten inn i klasserommet da den er skrevet i en samtidsrealistisk sjanger. Dette er noe som kan gjøre at barn og ungdom kan identifisere seg med hovedpersonene og tematikken boken tar for seg. Dette er med på å skape rom for utvikling, kritisk tenking og økobevissthet. Etter min oppfatning er denne nærheten til virkeligheten, en av bokens styrker.

Min analyse har vist at teksten har et økosentrisk perspektiv som et bærende element gjennom hele boken. Denne overbevisningen skjer først og fremst ved at Svingen presenterer et tankesett som setter bærekraft som det ledende prinsippet gjennom boken. Dette er med på å legge grunnlag for identifikasjon, samt ved at han fremkaller ny bevissthet og reflekterende spørsmål om miljø og klima. Jeg mener imidlertid at forståelsen for bokens synspunkter og perspektiver ikke nødvendigvis legger et grunnlag for konstruktiv samhandling. Det kan heller virke som om målene for en bærekraftig litteraturundervisning trekker en rettinjet sammenheng mellom forståelse av litteraturen og behovet for miljøvennlige handlinger.

Som det kommer frem av analysen, er det fare for at de emosjonelle appellene som blir fremstilt kan føre til emosjonell «overload». Da er det naturlig å tenke at for å forbedre miljøet på kloden vår, innebærer det ikke radikale tiltaket ved å slutte å vaske klær, kjøre bil, sette på oppvaskmaskinen mm, men heller å ha et mer bredere perspektiv på hva man kan bidra med for å bli mer miljøbevisst. Jeg føler derfor at litteraturen ikke alene kan forandre et samfunn, men at diskusjonen rundt og etter, gjerne i ett klasserom, kan ha en transformerende

kraft. Noe Goga påpeker «Litteratur kan bidra til å undersøke og reflektere over hvorvidt litteraturens fremstillinger av natur kan støtte barns muligheter for å utvikle seg som økoborgere som engasjerer seg aktivt for en bærekraftig utvikling» (Goga, 2022, s. 385). Dette er et viktig element i skolens oppdrag.

Jeg vil si at ungdomslitteratur er en viktig sjanger som kan være med på å forme unge lesere til å bli kritisk tenkende, empatiske og nysgjerrige mennesker. Det er en sjanger som fortjener å bli tatt på alvor i dagens skole da den kan være med på å inspirere og oppmuntre unge mennesker til å utforske verden rundt seg på en positiv og konstruktiv måte i et bærekraftig perspektiv.

Litteratur som inneholder dystopiske skildringer av miljø- og klima, er et tema som inviterer til videre forskning i flere retninger. I min masteroppgave har jeg ikke belyst alle sider ved klimafremstillingen i romanen jeg har undersøkt. Mulige andre vinklinger vil for eksempel kunne være å studere fremstillingen av politiske og ideologiske ideer som ligger innbakt i boken, eller eksempelvis å sammenligne to litterære verk for å få frem forskjeller for å belyse nye sider ved romanene. Det kunne også vært interessant å undersøke hvordan elever reagerer på romanens klimafremstilling, og hvordan den aktuelle romanen eventuelt kunne bidratt til å endre elevenes oppfatning av klimakrisen.

Litteraturliste

Figur 1: Omslagsillustrasjon fra *En himmel full av skyer* (Svingen, 2018), laget av Martin Kvamme

Primærkilde:

Svingen, A. (2018). *En himmel full av skyer*. Oslo: Gyldendal

Sekundærkilder:

Andersen, G. (2014). *Klimakrisen i litteratur* (I. M. Sørensen & M. F. Eskjære, Red.).
Museum Tusulanums Forlag

Appleyard, J. A. (1991). *Becoming a Reader. The Experience of Fiction from Childhood to Adulthood*. Cambridge University Press

Birkeland, T., Risa, G. & Vold, K., B. . (2005). *Norsk barnelitteraturhistorie*. Det Norske Samlaget

Blekkulfklubben. (2020). *Historien om Blekkulf* <https://www.blekkulfklubben.no/bli-kjent-med-blekkulf#Historien>

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal

FN-Sambandet. (2021). *Bærekraftig utvikling* <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

FN-Sambandet. (2022). *FN's bærekraftsmål* <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Glotfelty, C. (1996). Introduction II C. Glotfelty & H. Fromm (Red.), *The Ecocriticism Reader*. University of Georgia Press.

Goga, N. (2016). Miljøbevissthet og språkbevissthet - om ungdomsskoleelevers møte med klimalitteratur *Vitenskapelig artikkel* 13.

file:///Users/maritidemann/Desktop/MASTER/NL3-16_Goga.pdf

Goga, N. (2019). Økokritiske litteratursamtaler – en arena for økt bevissthet om økologisk samspill? *Acta Didactica Norge*, 13(2), 3. <https://doi.org/10.5617/adno.6447>

Goga, N. (2022). Bærekraftig litteraturundervisning IS. R. Stokke & S. E. Tønnessen (Red.), *I møte med barnelitteratur - introduksjon for lærere* (s. 385-401). Universitetsforlaget

Guanio-Uluru, L. (2016). Fortellerstrategier og leserhenvendelser i nordisk barnekrim *Barnboken - tidsskrift för barnlitteraturforskning*.

<https://doi.org/10.14811/clr.v39i0.255>

Gyldendal. *Forfattere: Arne Svingen* <https://www.gyldendal.no/Forfattere/Svingen-Arne>

- Haugen, O. M. (2018, <https://www.aftenposten.no/kultur/i/4dAmjq/trist-og-vittig-om-doedssyk-miljoeaktivist-paa-11-aar>). *Trist og vittig om døds syk miljøaktivist på 11 år* [Anmeldelse av boken *En himmel full av skyer*, av A. Svingen]. Aftenposten.
- Hennig, R. (2021). 1. Miljøhumaniora, økokritikk og utdanning for bærekraftig utvikling i norskfaget. I *Fortellinger om bærekraftig utvikling* (s. 13-38) (Books). Universitetsforlaget. <https://doi.org/doi:10.18261/9788215050089-2021-01>
- Høgheim, S. (2020). *Masteroppgaven i glu* Fagbokforlaget.
- Kallestad, H. A. & Røskeland, M. (2020). Skjønnlitterær analyse som metode. I I. Aa, L & R. Neteland (Red.), *Master i Norsk - metodeboka 1* (s. 45-61). Universitetsforlaget
- Karlsen, G. (2018). Aesthetic Appreciation in Nature and Literature. I N. Goga, L. Guanio-Uluru, O. Hallås, B. & A. Nyrnes (Red.), *Ecocritical Perspectives on Children`s Text and Cultures: Nordic Dialogues* (s. 41-55). Palgrave Macmillan US
- Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode*. Fagbokforlaget
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del B. u. 2.5.3*. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/2.5.3-barekraftig-utvikling/?kode=nor01-06&lang=nob>
- Lystrup, M. (2018, <https://www.vl.no/kultur/boker/2018/10/25/morsomt-og-dodsviktig/>). *Morsomt og døds viktig* [Anmeldelse av boken *En himmel full av skyer*, av A. Svingen]. Vårt Land
- Løvland, A. (2020). Fagbøker. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur - ei innføring* (s. 199-211). Cappelen Damm.
- Moe, M. (2022). Litteraturundervisning. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur - ei innføring* (s. 229-246). Cappelendammm.
- Nes, S. T. (2020). Den samtidsrealistiske ungdomsromanen II. S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur - en inføring* (s. 29-43). Cappelen Damm.
- Norsksidene. *Synsvinkel* <https://norsksidene.no/web/PageND.aspx?id=99486>
- Nystøyl, F., K. (2018, <https://periskop.no/en-himmel-full-av-skyer-dodsdomt-kropp-pa-dodsdomt-jord/>). *Dødsdømt kropp på dødsdømt jord* [Anmeldelse av boken *En himmel full av skyer*, av A. Svingen]. Periskop.
- Penne, S. (2001). *Norsk som identitesfag* Universitetsforlaget
- Røskeland, M. (2018). *Natur i Litteraturen* (I. K. Kverndokken, Red.). Fagbokforlaget
- Selboe, T. (2015). *Hva er en roman?* . Universitetsforlaget
- Slettan, S. (2020). Introduksjon. Om ungdomslitteratur IS. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur - ei innføring* (s. 13-33). Cappelen Damm akademisk

- Slettan, S. (2022). Krim og Spenning for barn IS. R. Stokke & S. E. Tønnessen (Red.), *Møter med barnelitteraturen - introduksjon for lærere* (s. 127-147). Universitetsforlaget.
- Smith, B. H. (2016). What Was “Close Reading”? A Century of Method in Literary Studies. *the minnesota review*, 2016(87), 57-75. <https://doi.org/10.1215/00265667-3630844>
- Svennevig, J. (2021). *Tekst*. <https://snl.no/tekst>
- Svingen, A. (2018). *En himmel full av skyer* Gyldendal Norsk Forlag
- Tønnesson, L., J. . (2012). *Hva er sakprosa?* . Universitetsforlaget
- Ulland, G. (2016). Litteratursamtalens dannelsingspotensial. *Norsk pedagogisk tidsskrift, VOL 2 NR 3 (2016)*. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2016/litteratursamtalens-dannelsingspotensial/>
- Ørjasæter, K. (2018). *Barne- og ungdomslitteratur*. Det Norske Samlaget.
- Aalstad, N. (2020). Dystopier. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur - ei innføring* (s. 101-112). Cappelen Damm.